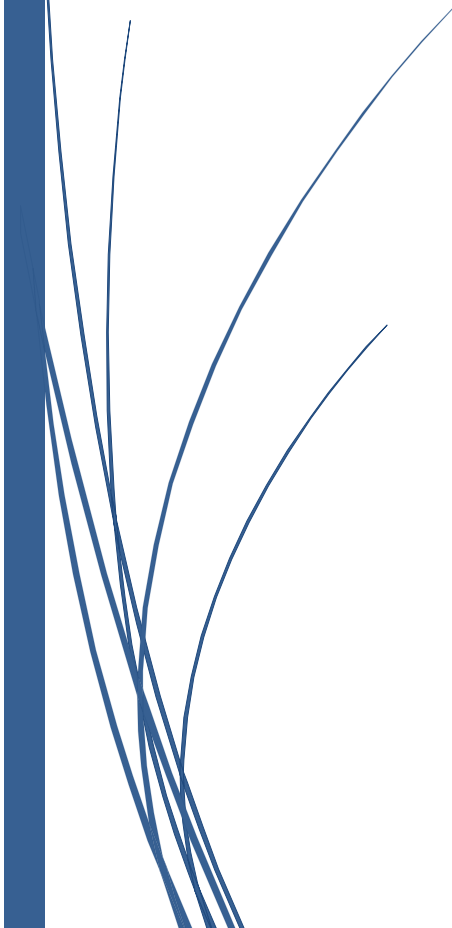

PROGRAM ROZVOJA OBCE

POROSTOV

2023 - 2030

objednávateľ:

Obec Porostov

Porostov 86, 072 55 Porostov

IČO: 00325643

Štatutárny orgán: Zdenek Gomboš -

starosta

spracovateľ:

OMNEA, s.r.o.

Kúpeľská 654/61, 073 01 Sobrance

IČO: 54922640

DIČ: 2121820338

Štatutárny orgán: Mgr. Patrícia Tižová, MBA -konateľ

grafické spracovanie:

Mgr. Patrícia Tižová, MBA

Rok spracovania : 2023

Verzia : 2.0

Schválené obecným zastupiteľstvom uznesením č.

dňa

Základné údaje o obci	
Názov obce:	Porostov
Okres:	Sobrance
Kraj:	Košický
Región:	Zemplín
Poloha (súradnice):	48°41'51"S 22°10'39"V
Nadmorská výška:	107 m n. m.
Rozloha katastra:	7,29 km ² (729 ha)
Počet obyvateľov:	199
Hustota obyvateľstva:	27,3 obyv./km ²
Prvá písomná zmienka:	1412
PSČ:	072 55
ŠÚJ:	522937
EČV:	SO
Tel. predvoľba:	+421-56
Starosta obce:	Zdenek Gomboš
Adresa:	Obecný úrad Porostov Porostov 86, 072 55 Porostov
IČO:	00325643
Web:	https://www.obecporostov.sk/
E-mail:	porostov@lekosonline.sk
Telefón:	+421 910 941 930

Zdroj: vlastné spracovanie na základe: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 7 - Titulná strana dokumentu

Názov:	Program rozvoja Obce Porostov Programovacie obdobie 2023 - 2030
Územné vymedzenie:	Košický kraj, okres Sobrance
Územný plán obce schválený:	-
Dátum schválenia PRO:	
Dátum platnosti:	2023 - 2030
Verzia	2.0
Publikovaný verejne:	

Zdroj: vlastné spracovanie na základe: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

OBSAH

0 ÚVOD	9
ANALYTICKÁ ČASŤ	11
1 ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA	18
1.1 História obce	18
1.2 Analýza demografie a ľudských zdrojov	22
1.2.1 Demografický vývoj obyvateľstva	22
1.2.2 Veková štruktúra obyvateľstva	24
1.2.3 Národnostná a náboženská štruktúra obyvateľstva obce	25
1.2.4 Bývanie	27
1.2.5 Zamestnanosť	28
1.3 Analýza sociálnej infraštruktúry	31
1.4 Ekonomické spravovanie obce	34
1.5 Analýza cestnej infraštruktúry	34
1.6 Technická infraštruktúra	35
1.7 Analýza životného prostredia	36
1.7.1 Geologický vývoj	37
1.7.2 Hydrogeologické pomery	40
1.7.3 Klimatické pomery	40
1.7.4 Pôdne pomery	40
1.7.5 Ovzdušie	42
1.7.6 Odpad	43
1.7.7 Ochrana životného prostredia	44
1.7.8 Cestovný ruch	44
2 ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	45
2.1 Väzby na strategické ciele KSK	46
2.2 STEEP analýza	48
2.3 SWOT analýza	49
3 STRATEGICKÁ ČASŤ	52

3.1 Strategický cieľ obce	54
3.2 Stav projektovej pripravenosti obce	56
3.3 Stanovenie kľúčových disparít a globálnych cieľov rozvoja	60
3.4 Zdroje financovania plnenia PRO 2023-2030	61
4 PROGRAMOVÁ ČASŤ	63
4.1 Projektové zámery	66
5 REALIZAČNÁ ČASŤ	73
5.1 Kontrola, monitoring a hodnotenie plnenia PRO 2023 - 2030	76
5.2 Vyhodnocovanie a spôsob modifikácie PRO 2023 – 2030	77
6 FINANČNÁ ČASŤ	78
7 ZÁVER	82

Zoznam použitých skratiek

CLLD – Miestny rozvoj vedený komunitou

ČOV – Čistička odpadových vôd

EFRR – Európsky fond regionálneho rozvoja

EK – Európska komisia

ESF – Európsky sociálny fond

EÚ – európska únia

EŠIF – Európske štrukturálne a investičné fondy

ha – hektár

CHVÚ – chránené vtáacie územie

IROP – Integrovaný regionálny operačný program

KF – Kohézny fond

KSK – Košický samosprávny kraj

MAS – Miestna akčná skupina

MDVRR SR - Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

MH SR – Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

MPSVR SR - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

MŠ SR, MŠVVŠ SR - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

MV SR - Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

MZ SR - Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

MŽP SR - Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

napr. – napríklad

NATURA 2000 - sústava chránených území členských krajín Európskej únie

NSRR – Národný strategický a referenčný rámec

NSRV - Národná sieť rozvoja vidieka

OPLZ – Operačný program Ľudské zdroje

PHSR – Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja

PRV – Program rozvoja vidieka

RIÚS - Regionálna integrovaná územná stratégia

ROEP - register obnovenej evidencie pozemkov

RO – Riadiaci orgán

SODB 2011 - Sčítanie obyvateľstva, domov a bytov 2011

SORO – Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom

ŠR – štátny rozpočet

TKO - tuhý komunálny odpad

ŠÚ SR - Štatistický úrad Slovenskej republiky

ÚV SR – Úrad vlády Slovenskej republiky

VÚC – Vyšší územný celok

ÚVOD

Program rozvoja obce (ďalej len ako „PRO“) je hlavným strategickým dokumentom obce a určuje jej koncepčný a systematický rozvoj v horizonte 5 – 10 rokov. Program rozvoja obce je komplexným dokumentom analyzujúcim otázky rozvoja štruktúr zo sociálnych, ekonomických a ďalších aspektov. Oproti ostatným plánovacím dokumentom spracovaným na miestnej úrovni má zastrešujúcu funkciu. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši najmä lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch, program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce sa podrobnejšie zaoberá otázkami ekonomického a sociálneho rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu.

Hlavným cieľom PRO je perspektívne stanoviť hospodársky a sociálny rozvoj obce, eliminovať alebo zmierniť súčasné nedostatky a zamedziť prehlbovaniu disparít a disproporcií. Pri spracovaní strategického programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v Politike súdržnosti EÚ 2021-2027, Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR a legislatívny balík k fondom politiky súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 – 2027. PHSR je zameraný na podporu regionálneho rozvoja na miestnej úrovni. Pri jeho vypracovaní sa uplatňuje princíp partnerstva, čo znamená spoluprácu s príslušnými najdôležitejšími socioekonomickými partnermi v regióne. Dokument je spracovaný v súlade so zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v aktuálnom znení.

Pri spracovávaní dokumentu bola primerane zohľadnená odporúčaná Metodika na vypracovanie PRO obce, obcí a VÚC spracovaná Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. V prípravnej fáze boli identifikované slabé a silné stránky územia a sociálno-ekonomických zdrojov, následne bol analytickými výstupmi definovaný rozvojový potenciál územia obce. Ciele a priority sú spracované v súlade s PHSR Košického samosprávneho kraja, ktorý spolu s Územným plánom vyššieho územného celku Košického kraja predstavujú základné a kľúčové dokumenty pre riadenie samosprávy v oblasti regionálneho rozvoja.

Program rozvoja obce schvaľuje obecné zastupiteľstvo, ktoré bude zároveň aj realizovať vykonateľnosť, kontrolu, monitorovanie a hodnotenie tohto programu. Pri spracovávaní bol kladený rešpekt aj na zásady regionálnej politiky vlády SR a princípy regionálnej politiky Európskej únie. Súhrnnou analýzou i strategickou časťou sa prelínajú globálne i špecifické ciele, ktoré sú rozpracované do konkrétnych opatrení.

Analytická časť dokumentu obsahuje popis obce s jej základnými geografickými údajmi a hlavnými socioekonomickými charakteristikami, ktoré charakterizujú dynamiku sociálneho a ekonomického rozvoja obce. Súčasťou je súhrnná analýza rozvojového potenciálu, ktorá v rámci globálnych a špecifických cieľov, ako aj silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození dáva súhrnný pohľad na reálnu situáciu obce a jej rozvojové možnosti.

Druhá časť dokumentu je orientovaná na formulovanie strategického rozvoja. Strategická a programová časť je spracovaná na základe vzájomnej korelácie výstupov spracovaných obcou, PHSR KSK a potrieb a požiadaviek obce. Tento program je spracovaný na úrovni LAU 2 na základe zadania aktualizácie Programu rozvoja obce. Globálne ciele sú rozpracované do špecifických cieľov, ktoré majú stabilizačný alebo rozvojový charakter. Stabilizačné ciele a súvisiace opatrenia sú zamerané na riešenie súčasného nepriaznivého až kritického stavu v jednotlivých oblastiach tak, aby nedošlo k ďalšiemu prehĺbovaniu jestvujúcich problémov a na podporu ich dlhodobého rozvoja do roku 2027.

Program rozvoja obce rozvoja obce je spracovaný ako otvorený dokument a môže byť podľa potreby priebežne aktualizovaný a dopĺňaný.

ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť plánu vychádza z aktuálneho stavu a potenciálu obce s väzbami na širšie územie a odhad budúceho vývoja s dôrazom na možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce relevantné stratégie a koncepcie, plány a programy na regionálnej, národnej a nadnárodnej úrovni a využívanie vnútorného potenciálu územia, ktoré môžu značnou mierou prispieť k rozvoju obce, a konkurencieschopnosti miestnej ekonomiky a zvýšeniu životnej úrovne obyvateľov obce.

Východiskové dokumenty PRO:

✓ **Na miestnej úrovni:**

- viacročný rozpočet obce

✓ **Na regionálnej úrovni:**

- *Expertná štúdia a stratégia pre rozvoj kreatívnej ekonomiky Košického kraja*
- *Integrovaný regionálny operačný program „IROP“ - programový dokument SR pre programové obdobie 2021 – 2027, ktorého globálnym cieľom je: prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.*
- *Koncepcia rozvoja sociálnych služieb KSK,*
- *Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja KSK*
- *Program obnovy krajiny Košického kraja*
- *Regionálna integrovaná územná stratégia Košického kraja*
- *Regionálna inovačná stratégia Košického kraja*
- *Stratégia CLLD*
- *Stratégia na zmiernenie sociálnej exklúzie v Košickom kraji*
- *Stratégia rozvoja vidieka KSK*
- *Stratégia trvalej udržateľnosti financovania opráv a údržby ciest II. a III. triedy v Košickom kraji*
- *Územný plán KSK*
- *Verejné investície na východnom Slovensku (OECD)*

✓ **Na národnej úrovni:**

- *Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011*

- *Národná stratégia regionálneho rozvoja SR*

- *Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR*

- **Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR** - zámerom bolo predstaviť pohľad Európskej komisie na identifikáciu hlavných rozvojových potrieb a výber tematických cieľov a priorít, ktoré by mali byť financované v rámci fondov Spoločného strategického rámca EÚ v podmienkach SR. Každý členský štát EÚ na základe schválenej legislatívy EÚ predloží Európskej komisii návrh Partnerskej dohody a taktiež aj operačné programy. V prípade Slovenska pôjde v rámci fondov politiky súdržnosti o Operačný program Slovensko. Prostredníctvom tohto programu sa budú môcť čerpať finančné prostriedky z fondov EÚ v programovom období 2021 – 2027 vo výške 12,8 mld. EUR v rámci 5 cieľov politiky súdržnosti:

CP1: Inteligentnejšia Európa,

CP2: Zelenšia Európa,

CP3: Prepojenejšia Európa,

CP4: Sociálnejšia Európa,

CP5: Európa bližšie k občanom

- *Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2021 – 2027*

- *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku („všeobecné nariadenie EÚ“),*

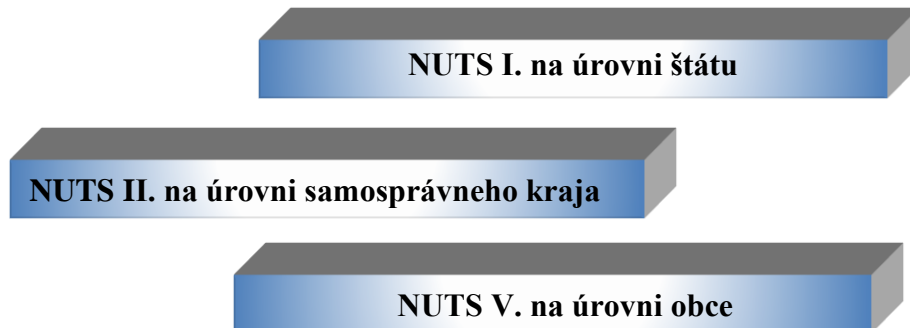
- *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1058 z 24. júna 2021 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde („nariadenie EFRR/KF“),*

- *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky sociálny fond plus (ESF+) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1296/2013 („nariadenie ESF+“),*

- *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1059 z 24. júna 2021 o osobitných ustanoveniach týkajúcich sa cieľa Európska územná spolupráca (Interreg) podporovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a vonkajších finančných nástrojov („nariadenie EÚS“),*

- *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1056 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu („nariadenie FST“),*
- *Partnerská dohoda SR* určujúca stratégiu , priority a podmienky SR na využívanie fondov Európskej únie. Predstavuje základný národný dokument zastrešujúci všetky operačné programy SR pre aktuálne programovacie obdobie. Tento významný strategický dokument je základnou podmienkou pre využitie finančných prostriedkov z fondov EÚ v rokoch 2021 - 2027
- *Program rozvoja vidieka 2021 - 2022*
- *Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030*
- *Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2030*
- *Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky*
 - ✓ ***Na nadnárodnej úrovni:***
 - *Stratégia Európskej únie 2030*
 - *Spoločný strategický rámec EK*
 - *Nariadenia EK*
 - *CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji*
 - *CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT)*
 - *CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu*
 - *CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu*
 - *CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2030*
 - *CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu*
 - *Národný (regionálny) rozvojový plán (RDP – Regional Development Plan), ktorý je hlavným dokumentom pre vyjednanie podpory zo Štrukturálnych fondov Európskej únie*
 - *Sektorové operačné programy (SOP – Sectoral Operation Programme), ako taktické dokumenty vytvorené na úrovni ministerstiev, ktoré rozpracovávajú problémové celky stratégií majúcich plošný (celoštátny) charakter, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.*
 - *Regionálne operačné programy (ROP – Regional Operation Programme), ako taktické dokumenty, ktoré budú spracované na úrovni regiónov NUTS II a rozpracovávajú tie problémové celky stratégií, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie*
 - *Rámec podpory spoločenstva (CSF – Community Support Framework), ktorý bude vytvorený na základe Národného rozvojového plánu v spolupráci s Európskou komisiou, je hlavným dokumentom vymedzujúcim poskytnutie podpory zo štrukturálnych fondov Európskej únie*
 - *Strategické usmernenia Spoločenstva (SUS) – ROP odráža 1 usmernenie SUS t.j. „urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu“*

V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce nasledovné strategické dokumenty:

Účel vypracovania PRO:

1. Povinnosť mať program rozvoja obce stanovuje zákon.
2. Program rozvoja obce je prostriedok, ktorého súlad je posudzovaný pri žiadostiach o financovanie najmä z EÚ fondov a zvyšuje väčšiu šancu na zisk externých finančných prostriedkov.
3. Dokument predstavuje stratégiu obce v horizonte 5 – 10 rokov.
4. Združuje informácie o reálnych potrebách a víziách obce.
5. Stanovenie si jasných, konkrétnych cieľov a priorít rozvoja obce a zadefinovanie ciest ako ich dosiahnuť, ktoré zásadne napomáha riadenému a trvalo udržateľnému rozvoju obce.
6. Program rozvoja obce ako strednodobý záväzný program schválený zastupiteľstvom je nástrojom na zachovanie jednotnej línie rozvoja obce aj pri zmenách vedenia obce a politických zmenách.

Rozhodnutím ministra výstavby a regionálneho rozvoja č. 3/2007 bol stanovený **Zoznam pólův rastu** pre Národný strategický referenčný rámec na roky 2007 – 2013. Základným podkladovým dokumentom pre spracovanie zoznamu bola Koncepcia územného rozvoja SR 2001. Obec Porostov bola zaradená v súhrnom prehľade štruktúry sídiel v kraji Košice medzi obce, ktoré nie sú pólmi rastu mimo záujmových území.

Obce boli zadelené do nasledovných 5 kategórií:

- inovačné póly rastu,
- kohézne póly rastu v záujmovom území inovačných pólův rastu,
- kohézne póly rastu mimo záujmového územia inovačných pólův rastu,
- obce, ktoré nie sú pólmi rastu ležiace v záujmovom území inovačných pólův rastu,
- obce, ktoré nie sú pólmi rastu mimo záujmových území.

Formulár č. Ú 1 – Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PRO	
Názov dokumentu	Program rozvoja obce Porostov
Forma spracovania	➤ V spolupráci so starostom obce
Riadenie procesu spracovania	Pracovná skupina: ➤ externý odborník ➤ starosta obce (spolupráca, konzultácie)
Obdobie spracovania	2023
Financovanie spracovania	Náklady na spracovanie boli financované z rozpočtu obce

Zdroj: vlastné spracovanie na základe: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 2 – Harmonogram spracovania PRO obce

Termín	XII	I	II	III
Prípravná fáza	x			
Analytická časť	x			
Strategická časť		x		
Programová časť			x	
Realizačná časť			x	x
Finančná časť				x
Záver				x

Zdroj: vlastné spracovanie na základe: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

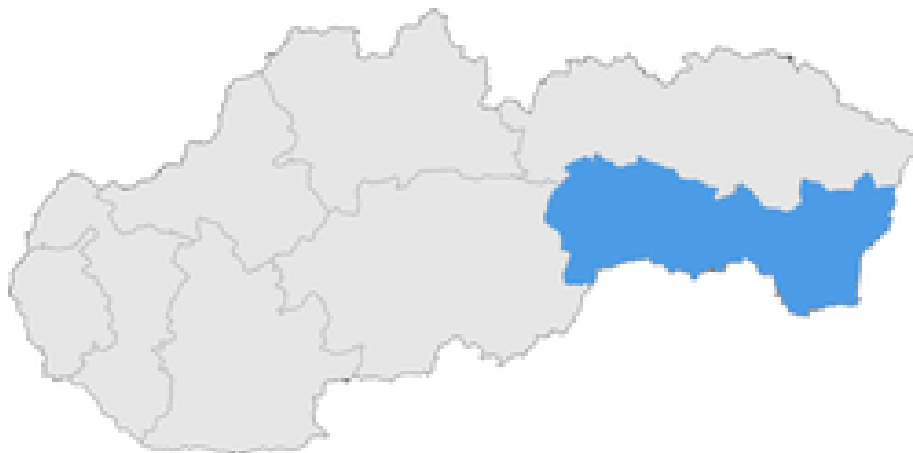
Formulár č. Ú 8 – Štruktúra dokumentu

Úvod	Zdôvodnenie zámeru spracovania PRO
Analytická časť	Harmonogram spracovania PRO Východiskové koncepčné dokumenty spracovania PRO Hodnotenie predchádzajúceho PRO Analýza vnútorného prostredia Analýza externého prostredia Zhodnotenie súčasného stavu územia
Strategická časť	Vízia rozvoja územia Strategický cieľ
Programová časť	Opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým prioritám
Realizačná časť	Východiská a popis realizácie jednotlivých opatrení Systém monitorovania a hodnotenia
Finančná časť	Indikatívny finančný plán na celkovú realizáciu PRO Model viaczdrojového financovania jednotlivých projektov
Záverečná časť	Schválenie a zverejnenie PRO

Zdroj: vlastné spracovanie na základe: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

1 ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA

Obr. 1 Mapa Košického samosprávneho kraja

Zdroj: https://sk.wikipedia.org/wiki/Košický_samosprávny_kraj

Obec Porostov leží na východe Slovenska vo Východoslovenskej rovine, ktorá je súčasťou geomorfologického celku Východoslovenská nížina. Nachádza sa v nadmorskej výške 107 m n. m. v tesnej blízkosti mesta Sobrance. Rozloha katastrálneho územia obce je 729 hektárov.

Z hľadiska administratívneho členenia patrí obec do okresu Sobrance a nachádza sa v blízkosti štátnej hranice Slovenska s Ukrajinou. Obec má okrajovú polohu pozitívne ovplyvňujúcu mestom Sobrance, ktoré pre obec predstavuje administratívne a kultúrne centrum. Vzdialenosť medzi obcou a mestom je približne 6 kilometrov.

Poloha vzhľadom k cestným a železničným ťahom nie je veľmi významná. Priamo cez obec nevedie žiadna významná regionálna alebo medzinárodná trasa.

1. História obce

Archeologické nálezy v širšom okolí riešeného územia dokladujú osídlenie územia už v dobe kamennej. Najstaršie nálezy pochádzajú z okolia Sobraniec a sú z obdobia staršej doby kamennej (600 tis. – 10 tis. rokov p. n. l.). Rovnako tak sú tu zaznamenané aj nálezy dokumentujúce osídlenie najstaršími poľnohospodárskymi spoločnosťami z mladšej doby kamennej (5 500 – 4 000 rokov p. n. l.).

Jedným z najznámejších nálezísk z doby kamennej s celoslovenským významom je nálezisko v Tibave. Ďalšie dôkazy o historickom osídlení územia sú nálezy slovanských sídlisk

a pahrebísk z doby Nitrianskeho kniežatstva a veľkomoravského obdobia z konca 8. až začiatku 10. storočia.

Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1412. Obec patrila panstvu Michalovce – Tibava. V roku 1427 mala 31 port.

V 18. storočí sa útekmi poddaných vyľudňovala, v roku 1715 je zaznamenaných iba 9 domácností. V roku 1828 mal Porostov 45 domov a 436 obyvateľov.

V 19. storočí vlastnili tunajšie majetky Tomčániovci, Věčeiovci, Tibaiovci. V rokoch 1870–1880 vrcholila vlna vysťahovalectva. Obyvateľstvo sa zaoberalo roľníctvom, ovocinárstvom a prácou v lesoch. Za prvej ČSR sa obyvatelia živili aj tkáčstvom.

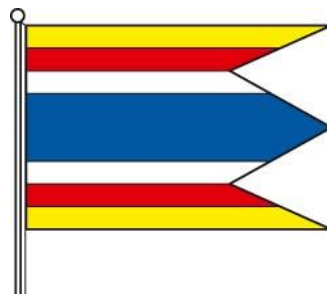
V rokoch 1939–1944 bola obec pripojená k Maďarsku.

Symbyly obce

Medzi základné heraldické znaky patria erb obce a vlajka obce.

Erb obce

Vlajka obce

V modrom štíte zlatý, perlami zdobený a na štyri strany po tri strieborné lúče vyžarujúci grécky d'atelinkový kríž, ovenčený zlatými striebroplodými vavrínovými vetvičkami previazanými červenou, nahor rozvinutou stuhou.

Obr. 3 Širšie vymedzenie územia

Zdroj:

<https://zbgis.skgeodesy.sk/mkzbgis/sk/zakladnamapa?bm=zbgis&z=10&c=21.305140,48.722833&pos=48.587210,21.893115,10>

Väzby obce

Obec Porostov je členom **Mikroregiónu Dobrá voda**, spoločne s obcami Úbrež, Fekišovce, Veľké Revišťa, Nižná Rybnica, Blatné Revišťa, Blatná Polianka, Bunkovce, Svätuš, Kristy a Ostrov.

Taktiež členom súčasťou **Miestnej akčnej skupiny Zemplín pod Vihorlatom** so sídlom v Lekárovciach.

Úlohou združenia je všestranne prispievať k rozvoju územia, k skvalitneniu života obyvateľov, k rozvoju komunitných iniciatív, k zvyšovaniu environmentálneho a sociálneho uvedomenia občanov v súlade so zásadami trvalo udržateľného života v prihraničnom regióne.

Tab. č.1: MAS – Občianske združenie Zemplín pod Vihorlatom

Presný názov organizácie	Miestna akčná skupina Zemplín pod Vihorlatom, o.z.
Právna forma:	Združenie (zväz, spolok, spoločnosť, klub ai.)
(IČO):	42409179
Sídlo:	Lekárovce 502, 07254 Lekárovce
Dátum založenia:	12.06.2015
Štatutárny zástupca:	MVDr. Boleslav Lešo, PhD.
Subjekty v združení	Verejný sektor, podnikateľský sektor, občiansky sektor
➤ verejný sektor	<p>Mesto Sobrance</p> <p>Obce (okres Sobrance) Baškovce, Beňatina, Bežovce, Blatná Polianka, Blatné Remety, Blatné Revištia, Bunkovce, Fekišovce, Hlivištia, Horňa, Husák, Choňkovce, Inovce, Jasenov, Jenkovce, Kolibabovce, Koňuš, Koromľa, Krčava, Kristy, Lekárovce, Nižná Rybnica, Nižné Nemecké, Orechová, Ostrov, Petrovce, Pinkovce, Podhorod', Porostov, Porúbka, Priekopa, Remetské Hámre, Ruská Bystrá, Ruskovce, Ruský Hrabovec, Sejkov, Svätuš, Tešuľa, Tibava, Úbrež, Veľké Revištia, Vojnatina, Vyšná Rybnica, Vyšné Nemecké, Vyšné Remety, Záhor</p> <p>Obce (okres Michalovce) Jovsa, Kusín a Poruba pod Vihorlatom Technické služby mesta Sobrance Materská škola Gagarinova 916, Sobrance</p>
➤ podnikateľský sektor	Ján Pavlík SHR; Mária Uhrin; Michal Kontra SHR; Jana Bačová SHR; Ján Sidor SHR; Miroslav Šabak; Širo, s.r.o.; Marta Gejgušová; Ivan Kapláč; Plynroz, a.s. Sobrance; Blažej Jacko; Juraj Macik; Roľnícke družstvo Koromľa; Ing. Marián Mochťák; VALTMAR, s.r.o.; K2-Elektro, s.r.o.; Alena Falisová; Anna Sabová; Anna Šabaková; Ján Čižmár; Poľovnícke združenie AGRONOVA Blatné Revištia; InSi, s.r.o.; Miroslav Lipa Linvest; DOZAS – dopravno-zdravotná služba, s.r.o. Sobrance; Erik Ted MAJOROŠ; Group JM s.r.o.; Poľnohospodárske družstvo Pinkovce; Poľnohospodárske družstvo Poruba pod Vihorlatom; SCORP TRADE s.r.o.; Unimex spol. s.r.o. Bežovce; Mestský bytový podnik Sobrance, s.r.o. ; JP-TOP s.r.o.; AGRO Porúbka s.r.o.; EUROFORMA, s.r.o.; Eurofarma, s.r.o.; I.P. Construct, s.r.o.; PŠP s.r.o.; REVITAL PLUS s.r.o.; Fúra s.r.o.
➤ občiansky sektor	TJ Vyšné Remety; Urbárska spoločnosť Vyšné Remety, pozemkové spoločenstvo; Regionálna nemocnica Sobrance, n.o.; Volejbalový klub Slávia Sobrance; Gitarové múzeum, o.z.; Rímskokatolícka cirkev, farnosť Jenkovce, filiálka Husák; Martin Žeňuch; Poľovnícka spoločnosť Viničky v Koromli; Gréckokatolícka cirkev, farnosť Koromľa; ReSocia n.o.; TJ Družstevník Ruský Hrabovec; MVDr. Boleslav Lešo; Miroslav Basanda; Rímskokatolícka Cirkev, farnosť Úbrež; Urbárska spoločnosť obce PORUBA pod Vihorlatom, pozemkové spoločenstvo; Futbalový klub Tibava; Mestský futbalový klub Sobrance; Klub Dôchodcov a združenie občanov obce Ostrov; Tenisový klub Sobrance; Občianske združenie NOVÁ ŠKOLA; Slovenská rada rodičovských združení; František Marcin – AGROMAF; Združenie pre rozvoj turizmu v mikroregióne Koromľa a okolie; Mestský hokejbalový klub Sobrance.

Zdroj: vlastné spracovanie - <http://maszpv.sk/clenovia-mas/>

1.2 Analýza demografie a ľudských zdrojov

K základným rozvojovým potenciálom každého regiónu patrí ľudský potenciál. Demografická situácia obce je výsledkom dlhodobého populačného a hospodárskeho vývoja. Pre obyvateľstvo je charakteristická silná dynamika jeho počtu, a preto ho nemožno považovať za statický element. Zmeny počtu obyvateľov vyvolávajú taktiež zmeny v jeho priestorovom rozložení, ale aj v jeho štruktúre. Predstavuje teda veľmi významný a charakteristický proces každej populácie. Analýza vnútorného prostredia skúma a hodnotí vnútorné prostredie na základe kvantitatívnych a kvalitatívnych dát najmä štatistických údajov získaných z overených zdrojov. Cieľom analýzy je zistenie príčin nepriaznivého stavu v jednotlivých sektoroch miestnej ekonomiky, ktoré súvisia s nedostatočným potenciálom ľudských zdrojov, nevyužívaním správnych metód, či postupov pri riadení a investíciách. Výstupy analýzy sú ťažiskom pre správne nastavenie rozvojovej stratégie obce.

1.2.1 Demografický vývoj obyvateľstva

Počet obyvateľov sa zisťuje k určitému časovému okamihu podľa bydliska, podľa prítomnosti alebo k inému relevantnému hľadisku. Počet obyvateľov sa neustále mení v dôsledku prirodzeného pohybu a migrácie. Preto na jeho vyjadrenie sa používa stredná hodnota počtu obyvateľov. Pod obyvateľstvom rozumieme súhrn všetkých ľudí nachádzajúcich sa na určitom mieste v určitom okamihu, zisťovaný podľa rôznych hľadísk.

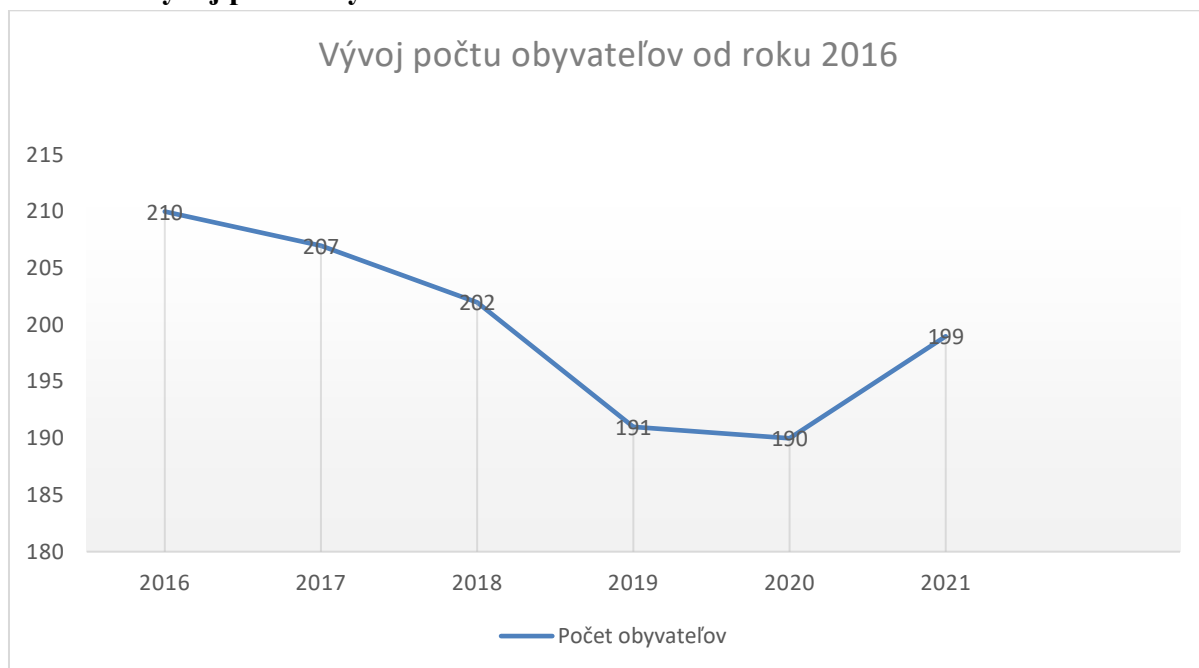
Na vývoj počtu obyvateľov v obci mali v minulosti vplyv rôzne faktory ako emigrácia obyvateľov za prácou, sociálne a hospodárske pomery v obci, rôzne epidémie či obe svetové vojny.

Tab. č.2: Počet obyvateľov za jednotlivé roky

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet obyv.	210	207	202	191	190	199

Zdroj: ŠÚ SR, Počet obyvateľov podľa pohlavia - obce (ročne) [om7101rr] - DATAcube.
(https://datacube.statistics.sk#!/view/sk/vbd_dem/om7101rr/v_om7101rr_00_00_00_sk)

Graf č.1: Vývoj počtu obyvateľov od roku 2016

Zdroj: vlastné spracovanie

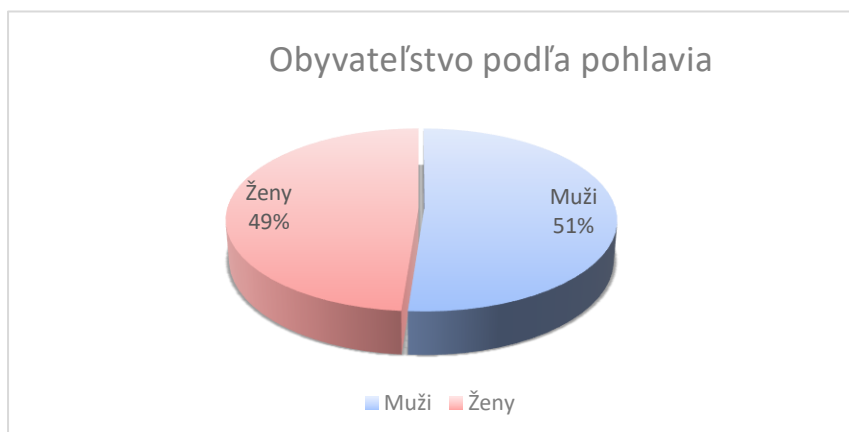
Na základe vyššie spracovaných údajov Štatistického úradu SR o počte obyvateľov v jednotlivých rokoch je zrejmé, že vývoj počtu obyvateľov mal klesajúci charakter, od roku 2020 je evidovaný mierny nárast. Obyvateľstvo sa v jednotlivých rokoch pohybuje v rozmedzí od 190 do 210 .

Tab. č.3: Počet obyvateľov podľa pohlavia za jednotlivé roky

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet mužov	107	105	102	99	98	102
Počet žien	103	102	100	92	92	97
Počet obyv.	210	207	202	191	190	199

Zdroj: ŠÚ SR, Počet obyvateľov podľa pohlavia - obce (ročne) [om7101rr] - DATAcube.
 (https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7101rr/v_om7101rr_00_00_00_sk)

Graf č.2: Obyvateľstvo podľa pohlavia ku koncu roka 2021

Zdroj: vlastné spracovanie

1.2.2 Veková štruktúra obyvateľstva

Grafické znázornenie vekovej štruktúry obyvateľstva je rozdelené do skupín podľa veku v zmysle posledného sčítania obyvateľstva, domov a bytov z roku 2011:

- predproduktívneho (0-14),
- produktívneho (15-59),
- poproduktívneho (60 a viac),

Reflektuje vývoj za sledované obdobie sumárne za celú obec. V obci je možné sledovať primeraný stav obyvateľov v produktívnom veku k obyvateľom v poproduktívnom veku.

Tab. č.4: Veková štruktúra obyvateľstva obce

Vek	Muži	Ženy	Obyvateľstvo		
	spolu	spolu	úhrn	%	
Predproduktívny (0-14r)	11	10	21	10,55	
Produktívny (15-64r)	70	64	134	67,34	
Poproduktívny (65r a viac)	20	24	44	22,11	
			Priemer		
Podiel obyvateľstva (%)	0 – 14	5,52	5,03	10,55	-
	15 -64	35,18	32,16	67,34	-
	65 a viac	10,05	12,06	22,11	-

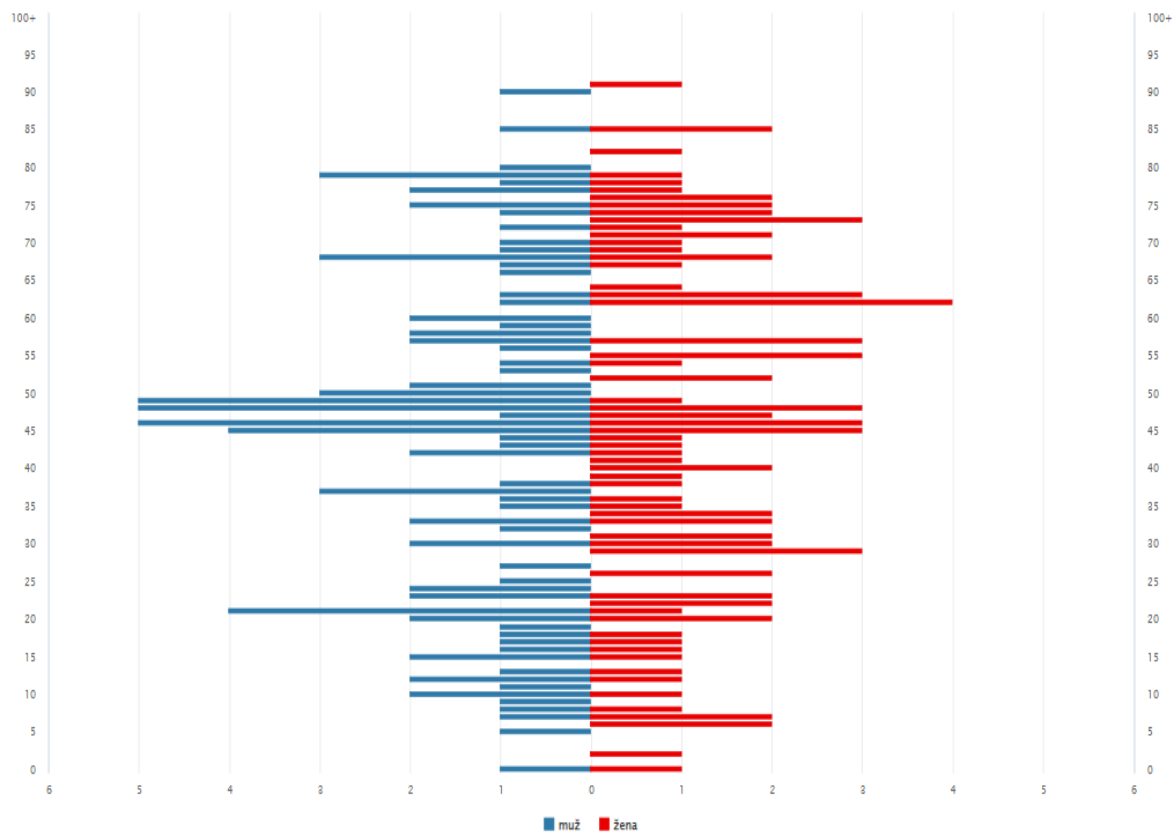
Zdroj: SODB 2021, <https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/struktura-obyvatelstva-podla-vekovych-skupin/OB/SK0429522937/OB>

Najväčšiu časť obyvateľov obce (67,34%) tvoria obyvatelia v produktívnom veku, čo sa približuje k priemeru v okrese (70,11%), rovnako aj k celoslovenskému priemeru (70,73%).

Druhou najzastúpenejšou skupinou obyvateľov sú obyvatelia v poproduktívnom veku, teda seniori.

Graf č. 3 Počet obyvateľov podľa jednotiek veku k 1.1.2021

Počet obyvateľov podľa jednotiek veku v obci Porostov k 1. 1. 2021

1.2.3 Národnostná a náboženská štruktúra obyvateľstva obce

Pod národnostnou štruktúrou obyvateľstva rozumieme dobrovoľnú príslušnosť osoby k určitému národu, národnostnej alebo etnickej skupine.

Tab. č.5: Národnostná štruktúra obyvateľstva obce podľa pohlavia

Národnosť	Spolu
Slovenská	195
Nezistená	4
Spolu	199

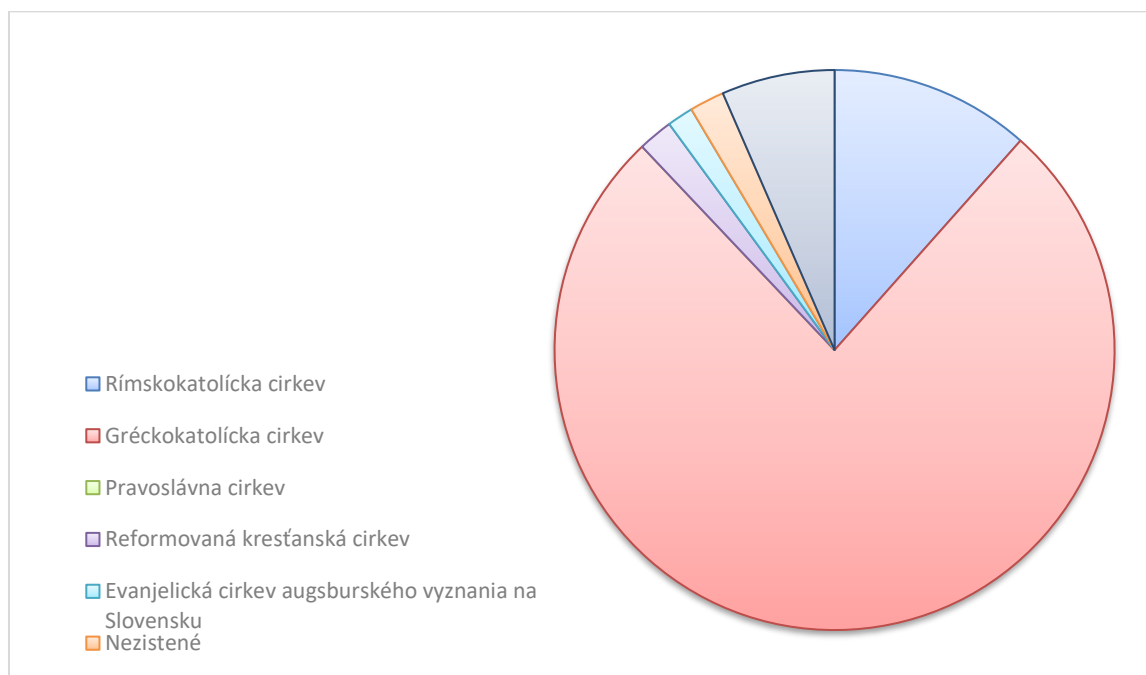
Zdroj: SODB 2021, <https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/struktura-obyvatelstva-podla-vekovych-skupin/OB/SK0429522937/OB>

Tab. č.6: Náboženská štruktúra obyvateľstva obce podľa pohlavia

Náboženské vyznanie	Spolu	Spolu v %
Rímskokatolícka cirkev	23	11,56
Gréckokatolícka cirkev	152	76,38
Pravoslávna cirkev	0	0
Reformovaná kresťanská cirkev	4	2,01
Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku	3	1,51
Nezistené	4	2,01
Bez vyznania	13	6,53
Spolu	199	100,00 %

Zdroj: SODB 2021, <https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/struktura-obyvatelstva-podla-vekovych-skupin/OB/SK0429522937/OB>

Graf č.4 Náboženská štruktúra obyvateľstva obce podľa pohlavia

Zdroj: SODB 2021, <https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/struktura-obyvatelstva-podla-vekovych-skupin/OB/SK0429522937/OB>

Graf jednoznačne ukazuje, že v obci je prevažujúce zastúpenie gréckokatolíckej (76,38 %) oproti rímskokatolíckej (11,56 %) cirkvi.

1.2.4 Bývanie

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva a pôsobí na celkový životný štýl obyvateľstva. Bývanie je jednou zo základných ľudských potrieb a každý jednotlivec sa ho snaží zabezpečiť na úrovni adekvátnej celkovému stupňu sociálno-ekonomického rozvoja spoločnosti. Na základe sčítania obyvateľov domov a bytov z roku 2021 bolo v obci Porostov 88 domov.

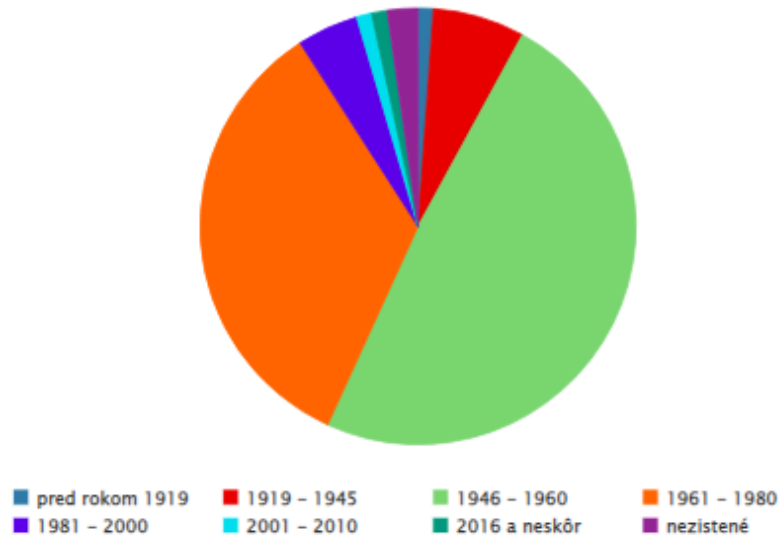
V obci teda prevláda domová zástavba. Domy v tejto zástavbe sú po čiastočnej alebo úplnej rekonštrukcii. V obci výrazne prevláda 1 – 2 podlažná zástavba rodinnými domami. Väčšina domov je v dobrom stavebnotechnickom stave.

Tab. č. 7 Počet domov podľa obdobia výstavby v obci Porostov k 1.1.2021

Počet domov podľa obdobia výstavby v obci Porostov k 1. 1. 2021		
	Počet	Percent.
Pred rokom 1919	1	1,14
1919 – 1945	6	6,81
1946 – 1960	43	48,86
1961 – 1980	30	34,09
1981 -2000	4	4,55
2001 – 2010	1	1,14
2011 - 2015	0	0
2016 a neskôr	1	1,14
Nezistené	2	2,27
Spolu	88	100

Zdroj: SODB 2021, <https://www.scitanie.sk/domy/zakladne-vysledky/struktura-domov-podla-obdobia-vystavby/OB/SK0429522937/OB>

Graf č. 5 Štruktúra domov podľa obdobia výstavby v obci Porostov k 1. 1. 2021

Zdroj: SODB 2021, <https://www.scitanie.sk/domy/zakladne-vysledky/struktura-domov-podla-obdobia-vystavby/OB/SK0429522937/OB>

1.2.5 Zamestnanosť

Na základe údajov Štatistického úradu SR bola ku koncu roka 2022 miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Sobrance 12,07%.

Miera evidovanej nezamestnanosti mala od roku 2017 stúpajúci charakter, vrchol dosiahla v rokoch 2020 a 2021 v dôsledku negatívnych dopadov pandémie COVID-19. Od roku 2021 má klesajúcu tendenciu.

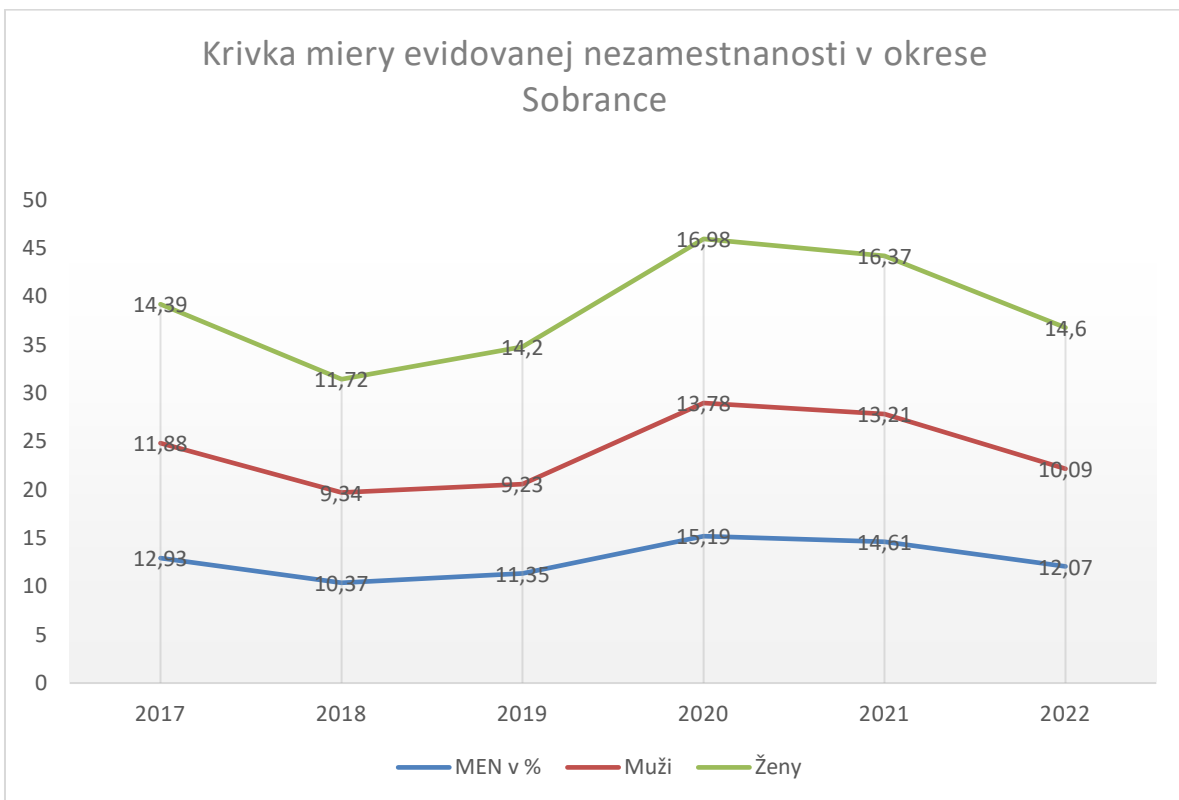
Relatívne priaznivá je situácia vo vekovej štruktúre obyvateľstva produktívneho veku, pretože tvorí viac ako polovicu celkového počtu obyvateľov. Ľudský potenciál obce pre ďalší rozvoj je možno využiť len v širšom rámci. Priamo v obci a v mikroregióne je nedostatok pracovných príležitostí.

Tab.č.8: Prehľad miery evidovanej nezamestnanosti v okrese Sobrance

		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Miera nezam. Muži	evid. (v%)	11,88	9,34	9,23	13,78	13,21	10,09
Miera nezam. Ženy	evid. (v%)	14,39	11,72	14,20	16,98	16,37	14,60
Miera nezam.	evid. (v%)	12,93	10,37	11,35	15,19	14,61	12,07

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/pr3108rr/v_pr3108rr_00_00_00_sk

Graf č.6: Krivka miery evidovanej nezamestnanosti v okrese Sobrance

Zdroj: vlastné spracovanie

Miera evidovanej nezamestnanosti reálne nereflektuje mieru reálnej nezamestnanosti, jedná sa o mieru nezamestnanosti evidovaných uchádzačov o zamestnanie, pričom je nutné vziať do úvahy obyvateľov, ktorí sú nezamestnaní a nie sú z rôznych dôvodov evidovaní na ÚPSVaR. Medzi nezamestnanými výrazne prevládajú dlhodobo nezamestnaní.

Neodmysliteľný vplyv na vývoj nezamestnanosti má vzdelanostná úroveň obyvateľov, ktorá je premietnutá v nasledujúcom grafe. V súčasnosti obec nemá výrazne aktívne skupiny obyvateľov, ktoré by presadzovali svoje podnety a aktívne sa zapájali do rozvoja obce. Obec sa snaží o svoj celkový rozvoj v rámci svojich možností.

Na základe „Prognózy vývoja obyvateľov v okresoch SR do roku 2035“ môžeme očakávať pre navrhované obdobie územného plánu - rok 2035 nárast poproduktívnej zložky populácie. Podľa už spomenutej prognózy za okres Sobrance v roku 2015 bol prognózovaný nárast celkových úbytkov obyvateľstva - 3,27, v roku 2035 to bude – 5,07 obyvateľov (na 1000 obyv.). Priemerný vek bol v roku 2015 stanovený na 40,05, v roku 2035 sa zvýši na 44,79 rokov, čo je nárast o 11,8%. Okres Sobrance bude patriť medzi najstaršie okresy na východnom Slovensku s najväčším úbytkom obyvateľstva. Z hľadiska migrácie sa podľa spomínanej prognózy budú obyvatelia tohto okresu sťahovať najmä do okresov západného Slovenska, pričom tieto pomerne výrazné hrubé migračné toky nebudú kompenzované protismerným migračným pohybom. Priaznivý vývoj zamestnanosti v obci nemožno predpokladať, ten bude závisieť od ponuky pracovných príležitostí v okresnom meste Sobrance, ako aj výraznejšími investičnými aktivitami v rámci okresu a cezhraničnej spolupráce.

Tab. č.9: Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obci

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Muži (v%)	10	7	6	2	1	3	8	7	6
Ženy (v%)	6	7	6	6	5	5	5	5	8
Spolu (v%)	16	14	12	8	6	8	13	12	14

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/pr5001rr/v_pr5001rr_00_00_00_sk

Na základe „Prognózy vývoja obyvateľov v okresoch SR do roku 2035“ môžeme očakávať nárast poproduktívnej zložky populácie. Z hľadiska migrácie sa podľa spomínanej prognózy budú obyvatelia tohto okresu sťahovať najmä do okresov západného Slovenska, pričom tieto pomerne výrazné hrubé migračné toky nebudú kompenzované protismerným migračným pohybom. Priaznivý vývoj zamestnanosti v obci nemožno predpokladať, ten bude závisieť od ponuky pracovných príležitostí v okresnom meste Sobrance.

Európsky sociálny fond (ESF) - je hlavným finančným nástrojom, ktorým Európska únia transformuje svoje strategické ciele v oblasti politiky zamestnanosti do konkrétnych aktivít zameraných na zlepšenie odbornej kvalifikovanosti, ďalej na systémy vzdelávania a následný rast pracovného potenciálu občanov. Cieľom ESF je podpora zamestnanosti v EÚ. Napomáha pripravenosti zamestnancom a firmám v rámci členských štátov EÚ čeliť novým, globálnym výzvam. Je kľúčovým prvkom stratégie EÚ týkajúcej sa rastu a zamestnanosti pri zameranej na skvalitnenie života občanov EÚ poskytnutím lepších kvalifikácií a lepších vyhliadok na zamestnanie. Financovanie je rozdeľované medzi členské štáty a regióny, a to hlavne medzi tie, ktorých hospodársky vývoj postupuje pomalšie. Vzdelanie obyvateľov úzko súvisí so schopnosťami a zručnosťami uplatniť sa na trhu práce. Mimo väčších miest, v regiónoch kde prevažujú menšie obce je vzdelanostná úroveň obyvateľov tradične nižšia, čo prináša riziko vyššej nezamestnanosti. Naopak vyššie vzdelanie obyvateľov prináša vyššie využitie ekonomického potenciálu obce. V obci celkovo prevažujú obyvatelia v aktívnom veku s úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou. Podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí nie je zanedbateľný a zodpovedá vzdelanostným potrebám regiónu. Záujem obyvateľov vzdelávať sa prioritne v odbornom školstve rôznej úrovne zodpovedá aj pracovným možnostiam a ponuke trhu práce v regióne a jeho blízkom okolí.

Ekonomická aktivita patrí medzi základnú sociálno-ekonomickú klasifikáciu triedenia obyvateľstva. Obyvateľstvo sa triedi na ekonomicky aktívne a neaktívne. Ekonomicky aktívne je obyvateľstvo, ktoré sa aktívnym spôsobom podieľa na hospodárskom živote. Obyvateľstvo zaoberajúce sa živnostenskou činnosťou sa považuje za ekonomicky aktívne. Ekonomicky neaktívne je obyvateľstvo nezávislé, s vlastným zdrojom obživy a závislé, bez vlastného zdroja obživy, napr. ženy na materskej dovolenke, ženy v domácnosti, invalidi a pod.

Obyvateľstvo v obci je považované za ekonomicky aktívne. Celková vysoká ekonomická aktivita obyvateľstva súvisí s jeho vekovou štruktúrou, pre ktorú je charakteristické vysoké zastúpenie produktívnej zložky obyvateľstva. Intenzívny pohyb za prácou, ktorý sa prejavuje vo veľkom rozsahu dochádzky a odchádzky za zamestnaním poukazuje na úzke pracovné väzby na blízke sídelné útvary.

1.3 Analýza sociálnej infraštruktúry

Služby

Občianska vybavenosť je sústredená do centra obce. Nachádza sa tu Obecný úrad s Kultúrnym domom. Zastúpenie občianskej vybavenosti nie je postačujúce. Občania dochádzajú za občianskou vybavenosťou do blízkeho mesta Sobrance.

Školstvo

V obci sa nenachádza školské zariadenie.

Zdravotníctvo

V obci sa nenachádzajú zdravotnícke zariadenia. Komplexná zdravotná starostlivosť je poskytovaná v meste Sobrance.

Kultúra

Obec má vlastný Kultúrny dom. Ten je využívaný predovšetkým na organizovanie rôznych kultúrnych akcií, svadieb a karov.

Cirkev

V obci sa nachádza farnosť Gréckokatolíckej cirkvi Povýšenia sv. Kríža a Gréckokatolícky kostol Povýšenia sv. Kríža, jednolod'ová neoklasicistická stavba so segmentovým ukončením presbytéria a predstavanou vežou, z roku 1868. Obnovou prešiel v roku 1935. Interiér je zaklenutý pruskými klenbami. Nachádza sa tu ikonostas z roku 1892. Fasády chrámu sú členené opornými piliermi a polkruhovo ukončenými oknami so šambránami. Veža je členená lizénovými rámami a ukončená ihlancovou helmicou. Chrámovým sviatkom je 14. september - Povýšenie sv. úctyhodného kríža Ježiša Krista nad celým svetom.

Obr. 1 Gréckokatolícky kostol Povýšenia sv. Kríža

Zdroj: <https://www.obecporostov.sk/>

Obr. 2 Ikonostas z roku 1892

Zdroj: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/53/Ikonostas_v_Porostove.jpg

Zaujímavosťou obce sú **Magické body**. Sú to prvky resp. miesta vytvárajúce akoby magické čaro, priťahujúce ľudí k danému miestu resp. majú svoj symbolický alebo historický význam. Medzi magické body obce patria:

- ❖ drevený kríž
- ❖ božie muky
- ❖ areál kostola
- ❖ remízka

Drevený kríž pod samostatne stojacím strom tvorí dominantu v rovinatej krajine. Pôvodne stál na širom poli a slúžil ako miesto, kam smerovali niektoré cirkevné obrady. Dnes okrem pôvodných cieľov môže slúžiť ako miesto relaxácie, meditácie. Je však potrebná rekonštrukcia tohto miesta, malá údržba a dotvorenie pekného sedenia, ktoré by odolávalo poveternostným podmienkam.

Božie muky stoja na rohu pozemku fary. Je to jeho dominanta nielen fyzická, ale aj duchovná.

Remízka je nízka krovisková a vysoká stromová zeleň s oddychovo-rekreačnou funkciou. Remízka je prístupná komunikáciou vedúcou vedľa obecného úradu.

Samospráva

Súčasnú samosprávu, verejnú správu a administratívu reprezentuje Obecný úrad Porostov. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce. Zabezpečuje organizačné a administratívne záležitosti obecného zastupiteľstva a starostu obce.

Príslušnosť obyvateľov k úradom špecializovanej štátnej správy:

- Matričný úrad – Sobrance
- Stavebný úrad – Sobrance
- Daňový úrad – Michalovce
- Obvodné oddelenie policajného zboru – Sobrance
- Okresný súd – Michalovce
- Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru – Michalovce
- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny – Sobrance

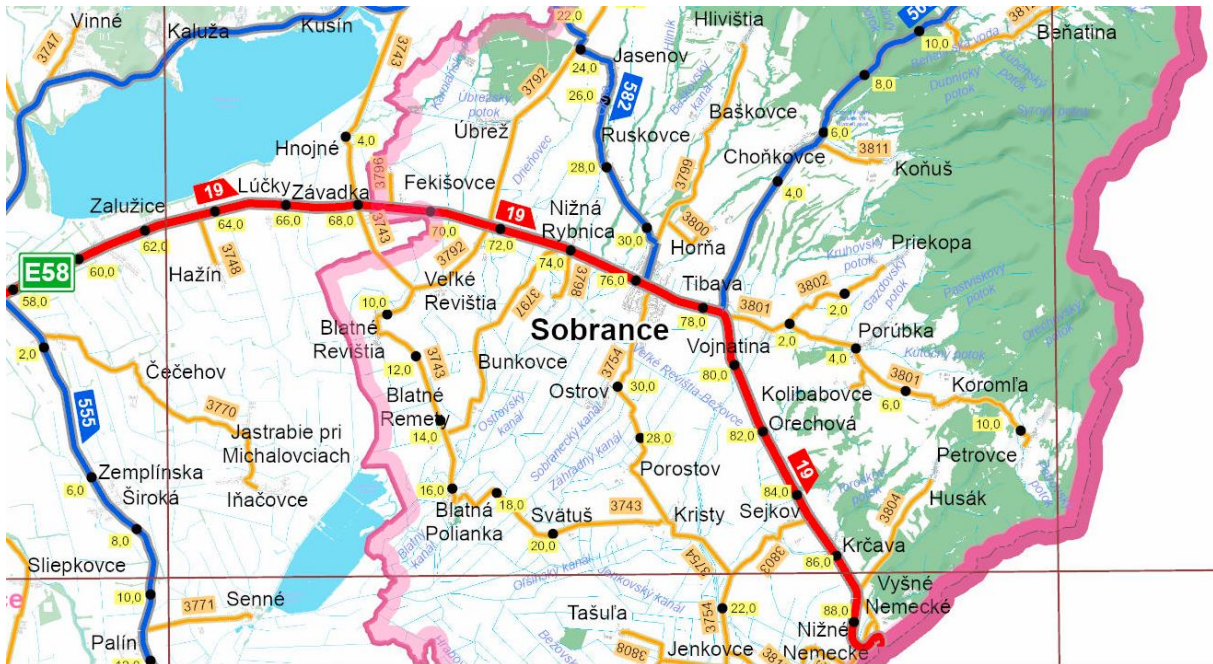
1.4 Ekonomické spravovanie obce

Príjmovou súčasťou rozpočtu obce sú bežné a kapitálové príjmy obce príjmové finančné operácie. Opačnou stranou rozpočtu sú výdavky, ktoré sa rovnako členia na bežné a kapitálové a výdavkové finančné operácie. Bežné výdavky slúžia predovšetkým na chod obecného úradu, na zabezpečenie základných prevádzkových potrieb obce a splatenie prípadných úverov. Kapitálové výdavky sa využívajú na financovanie investičných zámerov obce. S decentralizáciou verejnej správy a teda aj nárastom rozsahu kompetencií obcí by mal automaticky súvisieť aj adekvátny nárast objemu finančných prostriedkov na ich krytie. Kompetencie vykonávané v prenesenom okruhu štátnej správy sú v rozpočte obcí financované prostredníctvom dotácií. Na financovanie originálnych kompetencií sú určené predovšetkým príjmy z podielových a miestnych daní. Obec si výšku daňovej sadzby stanovuje sama.

1.5 Analýza cestnej infraštruktúry

Významnejšia medzinárodná alebo regionálna trasa cez obec neprechádza. Priamo cez obec vedie cesta III. triedy s označením 3754 spájajúca obec s mestom Sobrance. Táto cesta sa napája na cestu I. triedy E58, ktorá sa napája na cestu I. triedy E50. Prostredníctvom nej sú spojené hranice Českej republiky a Ukrajiny cez Žilinu, Košice a Michalovce. Regionálny význam má prepojenie Košíc s ukrajinským Užhorodom. Cyklotrasy v obci absentujú.

Obr. 3: Cestná sieť v okolí obce

Zdroj: <https://www.cdb.sk/Files/Galleries/mapyokresov/sobrance.jpg>

Hromadnú dopravu v obci zabezpečuje spoločnosť Arriva Michalovce. Hlavnými dopravnými uzlami v riešenom regióne sú Michalovce a Sobrance. Vzhľadom na súčasné osídlenie obce sú autobusové spojenia z kapacitného, ale aj časového hľadiska na postačujúcej úrovni.

Najbližšia železničná stanica je v Michalovciach, vzdialená 24 km. Najbližšou železničnou stanicou medzinárodného významu je železničná stanica Košice, vzdialená od obce 82 km. Košice sú dôležitým železničným uzlom, prechádzajú ním medzinárodné a IC trate v smere východ-západ a sever-juh.

Z hľadiska letiskovej dopravy sú najbližšie letiská v Užhorode, Ukrajina (23km) a v Košiciach (82 km). Obe sú medzinárodné letiská.

1.6 Technická infraštruktúra

Technická infraštruktúra je významným rozvojovým faktorom v každom sídle, pretože vytvára podmienky pre rozvoj podnikania i pre kvalitu života jej obyvateľov. Vzhľadom k tomu, že sa všetky súčasti technickej infraštruktúry budujú z verejných zdrojov (štátnych, obecných) pre obyvateľstvo ako aj pre podnikateľov plynú z nej tzv. aglomeračné efekty v podobe úspor vlastných nákladov, ktoré by museli vynakladať z vlastných prostriedkov na zabezpečenie vody, kúrenia, energií a pod. Pod technickou infraštruktúrou rozumieme distribúciu elektrickej energie, tepla, plynu, vody, rovnako tak dopravné a komunikačné siete a kanalizáciu.

Rozvod vody a kanalizácia

Prevádzkovateľom verejných vodovodov v okrese Sobrance je Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Košice, závod Michalovce a Obec Podhorod'. V okr. Sobrance je verejný vodovod v 1 meste a 36 obciach. Voda pre vodárenské účely v okrese Sobrance je získavaná čerpaním podzemnej vody sústavou vodárenských studní (vrtané a kopané) a z jedného povrchového vodárenského zdroja. V okrese Sobrance sa voda upravuje v nasledujúcich ukazovateľoch: CHSK-Mn, nerozpustné látky, mangán, amónne ióny, železo. Dezinfekcia vody sa vykonáva plynným chlórrom alebo chlórnanom sodným.

V obci nie je vybudovaná kanalizácia.

Energie, plynofikácia a rozvod tepla

Na území obce nebol doteraz zaznamenaný výskyt významných energetických surovín, ktoré by zabezpečovali energetickú potrebu územia..

Na 100 % má obec zabezpečené pokrytie územia plynovodným potrubím a taktiež pokrytie územia dodávkami elektrickej energie je zabezpečené na 100 %. Obec je na elektrickú energiu napojená vzdušnou linkou, z ktorej sú ako koncové napojené transformátorové stanice. Celkovo sa v obci nachádzajú spolu 2 trafostanice.

Na vykurovanie sa v obci využíva plyn, časť obyvateľov vykuruje tuhým palivom (drevom). Jednou z hlavných podmienok zaistenia bezpečnosti cestnej premávky, ale aj občanov je funkčné verejné osvetlenie. V obci je verejné osvetlenie realizované na betónových stožiaroch s celkovým počtom 23 lúčiek rovnomerne rozmiestnených v obci.

1.7 Analýza životného prostredia

Pod pojmom životné prostredie rozumieme všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov vrátane človeka a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Jeho zložkami sú najmä:

neživé (anorganické) zložky:

- ovzdušie (atmosféra)
- voda (hydrosféra)
- horniny (litosféra)
- pôda (pedosféra)

živé (organické) zložky:

- organizmy (biosféra).

Každá časť životného prostredia je s ostatnými spojená mnohými najrôznejšími väzbami.

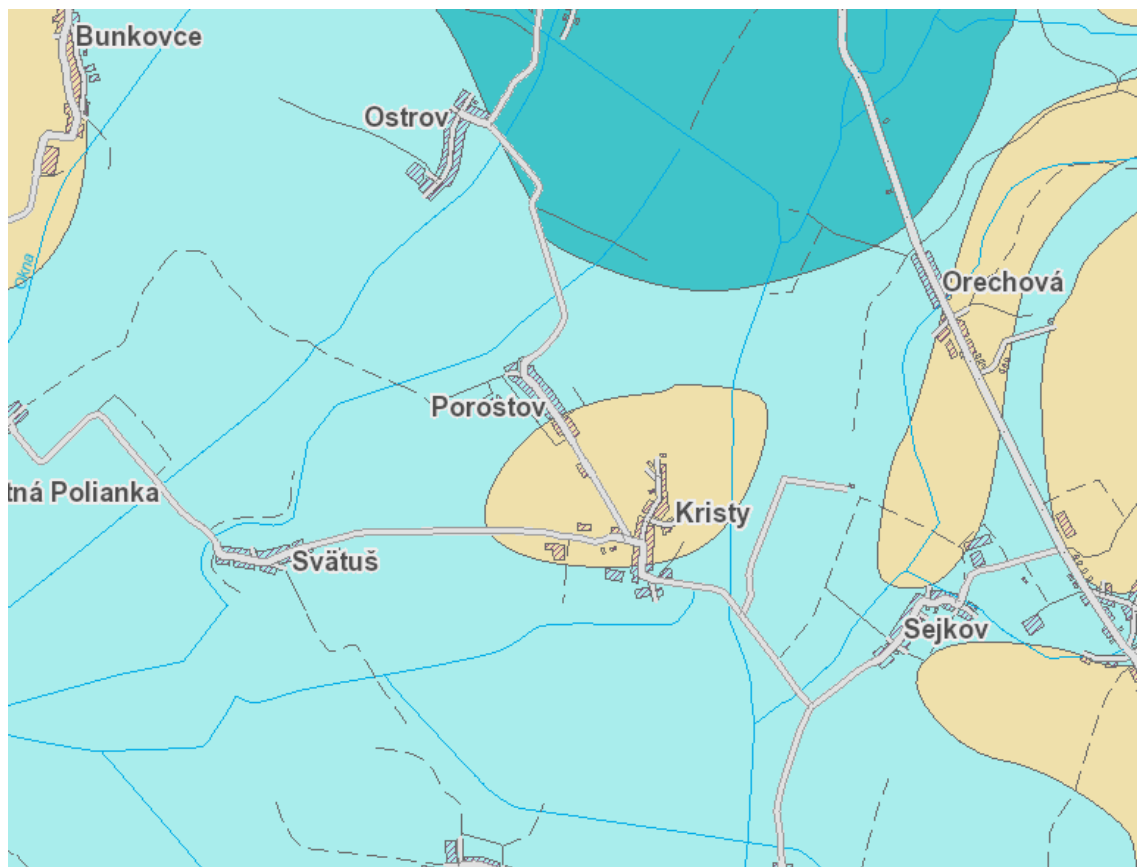
Z hľadiska ochrany životného prostredia môžeme skonštatovať, že životné prostredie v obci je v uspokojujúcom stave. Územie nenarúšajú žiadne lokálne zdroje znečistenia. Primerané podmienky sú v oblasti hluku, pôdy, vody a ovzdušia.

1.7.1 Geologický vývoj

Územie obce Porostov spadá do štruktúrno-geologického pásma neogénne kotliny, ktoré začali vznikať už v paleogéne pri vrásnení flyša, ale predovšetkým v neogéne. Vtedy vznikali hlboké zlomy, pozdĺž ktorých sa Vnútorne Karpaty lámali na kryhy, ktoré sa v severnej časti prevažne dvíhali a v južnej klesali. Takto vznikli na juhu veľké kotliny Panónskej panvy. Medzi dvíhajúcimi sa kryhami karpatských pohorí sa diferencovali menšie vnútrokarpatské kotliny, ktoré boli spočiatku zaliate morom, potom sa vysladzovali na jazerá. V nich sa ukladali morské a jazerné sedimenty – štrky, piesky, íly a tufity. Podľa hĺbky sedimentačnej depresie a dĺžky ukladania majú tieto sedimenty rozličnú hĺbku. Podložie neogénnych sedimentov je tvorené mezozoickými karbonátovými a granitoidnými horninami kryštalinika v rôznej hrúbke.

V nádloží sedimentov terciéru sa na celom území nachádzajú kvartérne sedimenty. V porovnaní so staršími obdobiami geologickej histórie je kvartér najmladším a zároveň najkratším časovým úsekom, ktorý trvá dodnes. Územie obce je pokryté fluviálnymi a proluviálnymi sedimentmi. Fluviálne sedimenty naniesli rieky na miestach, kde mali menšiu trasportačnú silu, a preto sa nachádzajú v nížinách, kotlinách a dolinách.

Obr. 4: Kvartérny pokryv územia obce

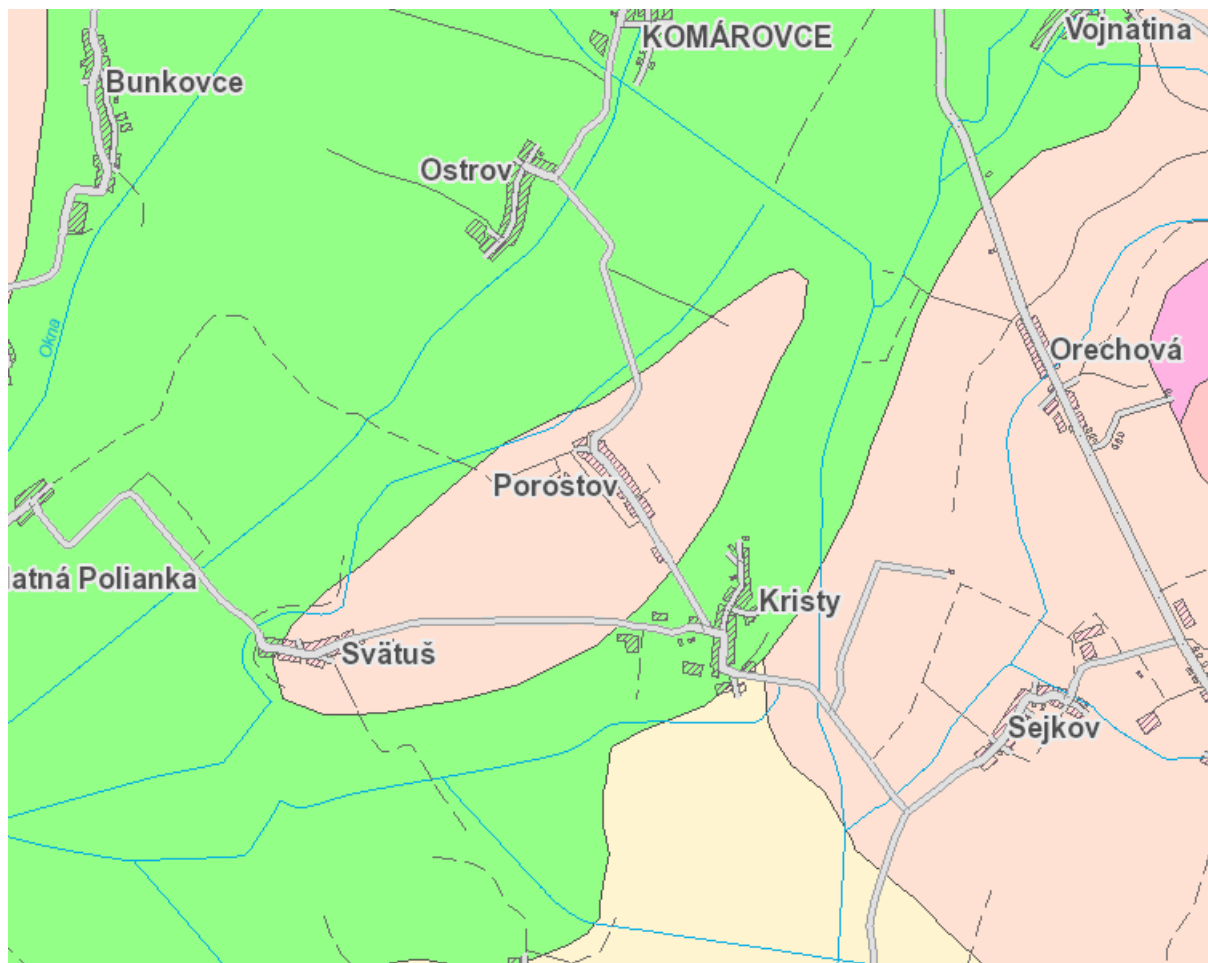
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>

Na obrázku sú *svetlomodrou* farbou znázornené fluviálne sedimenty, prevažne nivné humózne hliny alebo hlinito-piesčité až štrkovito-piesčité hliny dolinných nív a *svetlohnedou* sú znázornené eolické sedimenty, spraše a piesčité spraše, vápnité sprašovité a nevápnité sprašové hliny.

Nasledujúci obrázok znázorňuje inžiniersko-geologickú rajonizáciu vypracovanú na základe genézy a litologickej povahy hornín. Vyčlenené časti rajonizácie umožňujú na danej úrovni podrobnosti stanoviť vhodnosť horninového prostredia z hľadiska rôznych spôsobov hospodárskeho využívania prostredia.

Samotná Východoslovenská nížina predstavuje intenzívne poklesávajúcu panvu. Poklesy vo Východoslovenskej nížine majú za následok aj vejárovitý tvar riečnej siete. Kvartérny pokryv odráža geologickú stavbu predkvartérneho podložia. Sformované depresie a prepadliny sú vyplnené najmä mocným súvrstvom fluviálnych a proluviálnych sedimentov.

Obr. 5: Inžiniersko-geologická rajonizácia obce

Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>

Svetloružovou farbou je znázornený rajón sprašových sedimentov a rajón údolných riečnych náplavov, zelenou zas rajón údolných riečnych náplavov a fialová vyobrazuje rajón vulkanoklastických hornín.

Podľa geomorfologického členenia sa územie obce zaraďuje do Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Panónska panva, provincie Východopanónska panva, subprovincie Veľká dunajská kotlina, oblasti Východoslovenská nížina, celku Východoslovenská rovina. Nadmorská výška územia sa pohybuje v rozmedzí 100 až 114 m n. m. Priemerná nadmorská výška je 107 m n. m. Katastrálne územie obce tvoria podľa relatívnej výškovej členitosti horizontálne a vertikálne rozčlenené roviny. Tie predstavujú rovinaté a mierne zvlnené územie, v ktorom výškový rozdiel medzi najnižším a najvyšším bodom na ploche kruhu s polomerom 2 km nie je väčší ako 30 m.

1.7.2 Hydrogeologické pomery

Vodstvo predmetného územia a jeho okolia (Zemplín) tvoria početné rieky, vodné kanály, nádrže, rybníky, jazerá, podzemná voda a minerálne pramene. Zemplín je typickým príkladom vejárovitej riečnej siete, ktorá spadá do povodia rieky Bodrog a do úmoria Čierneho mora. Záujmovým územím pretekajú dva kanály: Sobranecký a Záhradný.

1.7.3 Klimatické pomery

Podľa Končekovho členenia spadá územie obce do teplej klimatickej oblasti. Teplá klimatická oblasť sa vyznačuje viac ako 50 letnými dňami za rok a maximálnou teplotou vzduchu vyššou ako 25°C. Priemerná teplota vzduchu dosahuje v sledovanom území v januári -3°C a v júli 19°C. Priemerná ročná teplota vzduchu je 9°C. Počet dní so snehovou pokrývkou sa pohybuje v rozmedzí 50-60 dní. Priemerný ročný úhrn zrážok je v oblasti 600-700 mm. Vo Východoslovenskej nížine je rýchlosť vetra najvyššia zvyčajne z prevládajúcich vetrov – severného a severozápadného. Priemerná rýchlosť vetra vrátane bezvetria je na nížine pomerne nízka a dosahuje 2,3 až 2,8 m/s. Najvyššie rýchlosti vetra sú dosahované začiatkom jari, najnižšie na jeseň.

Tab. č.10: Klimatické ukazovatele

Klimatické ukazovatele	Hodnota
Priemerná ročná teplota vzduchu	9 až 10°C
Priemerná januárová teplota vzduchu	-4 až -3°C
Priemerný júlová teplota vzduchu	20 – 21°C
Priemerný ročný úhrn zrážok	600 až 700 mm
Počet dní so snehovou pokrývkou	40-60
Počet letných dní (stanica Michalovce)	59
Priemerná rýchlosť vetra	3 m/s

Zdroj: Atlas krajiny SR

1.7.4 Pôdne pomery

Pôda je samostatný prírodný útvar, ktorý vznikol premenou vrchnej časti zemskej kôry za spolupôsobenia vody, vzduchu, slnečnej energie a živých organizmov. Podľa percentuálneho obsahu zrnitostných frakcií sa pôdy triedia na pôdne druhy. Zastúpenie na území majú hlinité pôdy nachádzajúce sa prevažne v západnej časti územia obce a ilovitohlinité pôdy vyplňajúce východnú časť. **Hlinité pôdy** sú pôdy stredne ťažké a sú svojimi vlastnosťami veľmi vhodné na obrábanie. Majú priaznivý pôdny režim umožňujúci rastlinám čerpať živiny z pôdy a sú primerané prevzdušnené. Dosahujú vysokú úrodnosť. Obsah častíc menších ako 0,01 mm je

v rozmedzí 30-45%. **Ílovitohlinité pôdy** patria medzi ťažké pôdy. Tie už nedosahujú takú vysokú úrodnosť ako stredne ťažké pôdy a majú horšie fyzikálne vlastnosti pre obrábanie. Za sucha tvrdnú, znižujú svoj objem a vytvárajú sa v nich pukliny. Za vlhkých podmienok naopak svoj objem zväčšujú, zlievajú sa a sú lepkavé. Majú tiež menej priaznivý vodný režim a nižšiu prevzdušnosť. Obsah častíc menších ako 0,01 mm sa pohybuje od 45 do 60%.

Pôdny typ slúži na základné kategorizovanie pôdy a je daný vlastnosťami pôdy. Pôdne typy sú definované súborom diagnostických horizontov a ich najdôležitejších vlastností získaných dlhodobým vývojom v prírodných podmienkach i kultiváciou. Z hľadiska zastúpenia pôdnych typov sa na území vyskytujú v prevažnej miere pseudogleje. **Pseudogleje** sú pôdy vyvinuté z rôznych, prevažne nekarbonátových pôdotvorných substrátov v podmienkach premyvneho vodného režimu s prebytkom povrchových, najčastejšie svahových pôd. V poľnohospodárstve sa tieto pôdy využívajú ako trvalé trávnaté porasty, menej ako orná pôda. Zo subtypov je na území zastúpený pseudoglej modálny, ktorého vývoj je litologicky podmienený v dôsledku prítomnosti vrstvy so zníženou priepustnosťou. Jeho B-horizont je označovaný ako mramorovaný kambický Bgv-horizont. Ďalším subtypom je pseudoglej kultizemný, ktorý sa od modálneho líši tým, že jeho orniový horizont nepresahuje hrúbku 0,35 m. Posledným subtypom zo pseudoglejí vyskytujúcim sa na území je pseudoglej luvizemný. Vývoj B-horizontu v týchto pôdach je pedogenetický podmienený. Má zníženú priepustnosť pre vodu a genetickým predchodcom tohto subtypu sú spravidla subtypy hnedozemí a luvizemí. V juhozápadnej časti územia majú minimálne zastúpenie **hnedozeme**. Vyvinuli sa prevažne na sprašiach a iných kvartérnych a neogénnych sedimentoch a ich vývoj prebiehal v podmienkach periodicky premyvneho vodného režimu. Hnedozeme majú dobrú pútačnú schopnosť a obsahujú dost' živín, takže patria medzi naše agronomicky najvýhodnejšie pôdy. Sú to úrodné pôdy, ktoré vyhovujú širšiemu sortimentu rastlín. Subtypom rozšíreným na území obce je hnedozem pseudoglejová s tzv. mramorovaným luvickým Btg-horizontom. Popri plných luvických znakoch sú viditeľné aj znaky oglejenia povrchovou vodou (hrdzavé a sivé škvrny).

Posledným pôdnym typom na území sú **fluvizeme**. Tie sa v menšom rozsahu vyskytujú v severovýchodnej časti územia. Sú to mladé pôdy vyvinuté z holocénnych fluvialných sedimentov. Fluvizeme sú pôdy v iniciálnom štádiu vývoja s pôdotvorným procesom slabšej tvorby a akumuláciou humusu, pretože tento proces je, resp. v nedávnej minulosti bol narušaný záplavami a aluvialnou akumuláciou. Je pre nich charakteristická textúrna rozmanitosť, minerálna bohatosť, a rôzne vysoká hladina podzemnej vody. Fluvizeme majú rôznu bonitu. Môžu byť úrodné ale tiež aj neplodné. V tejto oblasti patria medzi najlepšie zeleninárske pôdy a blízkosť podzemných vôd umožňuje ich zavlažovanie. Subtypom fluvizemí charakteristickým pre územie obce je fluvizem glejová s prítomnosťou glejového redukčného Gr-horizontu v hĺbke 0,5 – 1 m. Je to dôsledok dlhodobého pôsobiacieho hladiny podzemnej vody v tejto hĺbke.

Tab. č.11: Výmera územia a pôdny fond obce k roku 2020

Celková výmera územia obce	7 293 793 m²
Poľnohospodárska pôda spolu	6 590 255
Orná pôda	3 938 373
Vinice	0
Záhrady	80 417
Ovocný sad	0
Trvalé trávnaté porasty	2 571 465
Nepoľnohospodárska pôda spolu	703 538
Vodná plocha	176 357
Lesné pozemky	0
Zastavaná plocha a nádvorcia	373 848
Ostatná plocha	153 333

Zdroj: ŠÚ SR, http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/pl5001rr/v_pl5001rr_00_00_00_sk

1.7.5 Ovzdušie

Ovzdušie je jednou zo základných zložiek životného prostredia. Kvalita je daná emisími pomermi a rozptylovými podmienkami. Podmienky na rozptyl v ovzduší sa menia nielen v priebehu roka, sú závislé od klimatických podmienok a meteorologickej situácie. Z pohľadu kvality ovzdušia sa sleduje emisná a imisná situácia. Emisiou je každé priame, alebo nepriame vypustenie znečisťujúcej látky do ovzdušia. Imisiou sa rozumie zmes škodlivín nachádzajúcich sa vo voľnom ovzduší. Imisie sa sledujú prostredníctvom automatických monitorovacích staníc (AMS). V najviac znečistených oblastiach kraja sú umiestnené 4 AMS (ide o prekročenie najmä PM10 (prachové častice). Emisiou sa rozumie každé priame alebo nepriame vypustenie znečisťujúcej látky do ovzdušia. K základným znečisťujúcim a vybraným znečisťujúcim látkam ovzdušia sa zaraďujú tuhé znečisťujúce látky (TZL), oxidy síry vyjadrené ako oxid siričitý (SO₂), oxidy dusíka (NO_x), oxid uhoľnatý (CO), pachové látky, organické látky (napr. NM VOC), ktoré sú v odpadových plynách v plynovej fáze vyjadrené ako celkový organický uhlík a dibenzodioxíny a dibenzofurány.

Významným znečisťovateľom je automobilová doprava a vykurovanie tuhým palivom. Nárast intenzity cestnej dopravy spôsobuje zvyšovanie celoplošnej zaťaženia miestnych komunikácií a zvyšuje množstvo emisií z výfukových plynov a sekundárnu prašnosť.

Na znečisťovaní prostredia regiónu sa podieľa priemyselná činnosť, poľnohospodárstvo, doprava, ukladanie odpadov a osídlenie. Najväčším znečisťovateľom životného prostredia

v bezprostrednom okolí obce je **tepelná elektrárň Vojany**. Elektrárň sa zaraďuje medzi najvýraznejších znečisťovateľov Zemplínskej zaťaženej oblasti zadefinovanej Slovenskou agentúrou životného prostredia na základe environmentálnej regionalizácie SR.

Najväčší podiel na znečistení ovzdušia v oblasti má prašnosť, oxid uhoľnatý, oxid sírnatý a oxidy dusíka. V elektrárni Vojany sa z dlhodobého hľadiska darí udržiavať klesajúci trend v emisiách do ovzdušia. Úspora skleníkových plynov sa dosiahla najmä náhradou fosílnych palív drevnou štiepkou – biomasou. Za ďalšie objekty znečistenia možno považovať dopravné prostriedky využívajúce miestne komunikácie a ostatné stacionárne zdroje znečistenia ovzdušia lokalizované v Zemplínskej zaťaženej oblasti.

Na kvalitu povrchových vôd vplýva najmä priemysel a poľnohospodárska činnosť a nevyhovujúce čistenie odpadových vôd z verejných kanalizácií, resp. jej absencia. V oblasti vodného hospodárstva je negatívom veľký odber povrchovej vody na chladiace systémy. Vojany využívajú na chladenie vodu z rieky Laborec, ktorá najmä v letných mesiacoch stráca na kvalite, zvyšuje sa jej teplota a dochádza k nežiaducemu vzniku kyslíkového deficitu. Situácia sa výrazne zlepšila prechodom na cirkulačné chladenie.

Znečisťovanie pôd v skúmanom území je zapríčinené predovšetkým poľnohospodárskou činnosťou a to cez používanie hnojív a rôznych chemických prostriedkov. K znečisteniu prispieva aj elektrárň Vojany, spôsobujúca acidifikáciu pôdy. Znečistenie zaťažuje pôdny pokryv, vegetáciu a podzemné vody.

1.7.6 Odpad

Odpadové hospodárstvo Slovenskej republiky je v súčasnosti ešte zabezpečované podľa zákona č. 223/2001 Z.z. o odpadoch, o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona NR SR č. 327/1996 Z.z. o poplatkoch za uloženie odpadov v znení neskorších predpisov a zákona č. 529/2002 Z.z. o obaloch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Odpad z obcí je tvorený prevažne odpadom vyprodukovaným z domácností a ďalším odpadom podobným domovému odpadu z prevádzok v obciach. Významný podiel produkovaného odpadu predstavuje odpad z verejných priestranstiev. Koncepcia odpadového hospodárstva obcí vychádza zo všeobecných zámerov Programu odpadového hospodárstva Slovenskej republiky, ako základného dokumentu pre riadenie odpadového hospodárstva a následných koncepčných materiálov na nižších úrovniach riadenia. Z hľadiska systému zberu komunálneho odpadu je v obciach využívaný typ zberu komunálneho odpadu do individuálnych zberných nádob s následným zvozom. Periodicita zvozu TKO je každé dva týždne a ostatné podľa harmonogramu.

V obci je realizovaný systém zberu komunálneho odpadu do zberných nádob. Likvidácia odpadu v obci je zabezpečená vývozom tuhého komunálneho odpadu. Biologicky rozložiteľný odpad zhodnocujú obyvatelia individuálne kompostovaním.

Množstvo vyprodukovaného odpadu v obci sa každoročne zvyšuje a rovnako sa zvyšuje aj množstvo vyprodukovaného separovaného odpadu.

1.7.7 Ochrana životného prostredia

Cieľ ochrany prírody a krajiny spočíva v predchádzaní, obmedzovaní, resp. odstraňovaní zásahov, ktoré ohrozujú, poškodzujú a ničia podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, estetický vzhľad krajiny a znižujú jej ekologickú stabilitu.

Blízke chránené územia:

- *Územie svetového prírodného dedičstva UNESCO* – Karpatské bukové pralesy,
- *Územie NATURA 2000*: Chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy – 1. a 2. stupeň ochrany,
- *Chránené územia národnej siete chránených území*: Chránená krajinná oblasť Vihorlat – 2. stupeň, Národná prírodná rezervácia Jovsianska hrabina – 5. stupeň.
- *Chránená vodohospodárska oblasť Vihorlat* – 2. stupeň.

1.7.8 Cestovný ruch

Z pohľadu výkonnosti cestovného ruchu ku roku 2013 Košický kraj, aj napriek prírodnému, kultúrnemu a historickému potenciálu, bol v porovnaní s ostatnými krajinami Slovenska na 5. mieste v počte návštevníkov ubytovaných v ubytovacích zariadeniach, na 7. mieste v počte prenocovaní v ubytovacích zariadeniach a na 5. mieste v objeme tržieb za ubytovacie služby. (Stratégia rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2020).

Cestovný ruch v obci je slabo rozvinutý. V okolí obce sa v rámci dolnozemplínskeho regiónu nachádzajú vhodné podmienky pre turistiku, vodné športy a pekná príroda, avšak obec samotná nemá vybudovanú turistickú infraštruktúru pre organizovanú turistiku na dlhodobejšie pobyty. Pre rozvoj cestovného ruchu chýbajú ako ubytovacie zariadenia, tak predovšetkým služby pre turistov na trávenie voľného času, športové a kultúrne vyžitie. Obec sa bude zameriavať predovšetkým na rozvoj cestovného ruchu na území regiónu.

Hoci sa okres riešeného územia vyznačuje množstvom prírodných krás, turistických zaujímavostí a neďaleko vzácnych minerálnych liečivých vôd, ktoré vytvárajú vhodné podmienky na rozvoj vidieckej turistiky a agroturistiky (blízkosť Víňnej cesty, CHKO Vihorlat, jazero Morské oko, Zemplínskej Širavy, Vinianskeho jazera, Senných rybníkov, pramene v bývalých Sobraneckých kúpeľoch), turizmus nepatrí v súčasnosti medzi silne rozvinuté oblasti hospodárstva mikroregiónu.

2 ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA

Vonkajšie prostredie z pohľadu obce je formované na troch úrovniach:

1. európska legislatíva a stratégie;
2. štátna legislatíva a opatrenia vlády SR;
3. regionálne stratégie Vyššieho územného celku.

Na prvej, európskej úrovni, je smerodajná predovšetkým Stratégia „Európa 2020“, ktorou sa riadi filozofia a zameranie zdrojov z európskych štrukturálnych fondov. Na základe tejto stratégie totiž musí Európska únia dodržiavať jednotný tematický prístup. Priority a ciele tejto stratégie premietla vláda SR do Partnerskej dohody na roky 2021 - 2027. Stratégia Európa 2020 má tri hlavné ciele:

1. *Inteligentný rast (Inovácie, Vzdelávanie a Digitálna spoločnosť)*
2. *Udržateľný rast (Klíma, Energetika a Mobilita, Konkurencieschopnosť)*
3. *Inkluzívny rast (Zamestnanie a zručnosti, Boj proti chudobe)*

Kľúčovými cieľovými hodnotami stratégie sú:

- **Zamestnanosť:** zvýšiť zamestnanosť obyvateľov vo veku 20-64 rokov, vrátane väčšieho zapojenia žien, starších a lepšieho začlenenia migrantov
- **Výskum a vývoj: zvýšiť investície do výskumu a vývoja a inovácií podnikov**
- **Zmena klímy a energetická udržateľnosť:** znížiť emisie skleníkových plynov o 20% v porovnaní s úrovňou z roku 1990, zvýšiť podiel OZE o 20% na konečnej spotrebe energie a zvýšiť energetickú účinnosť o 20%
- **Vzdelávanie:** znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky a zvýšiť podiel obyvateľov vo veku 30-34 rokov s vysokoškolským vzdelaním na 40%
- **Boj proti chudobe:** znížiť podiel ľudí žijúcich pod hranicou chudoby 25%. Na druhej, štátnej úrovni je okrem platnej legislatívy (napr. v oblasti regionálneho rozvoja, zákon o obecnom zriadení a pod.) určujúca Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.

Významným dokumentom je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja 2016-2022.

2.1 Vázby na strategické ciele KSK

Košický kraj je vzhľadom na svoju rozlohu štvrtým najväčším na Slovensku. rozkladá na ploche 6 755km² na juhovýchode Slovenskej republiky a zaberá rozlohu 13,8 % z celkovej rozlohy Slovenskej republiky. Vzhľadom na svoju rozlohu je štvrtým najväčším na Slovensku. Vzhľadom na počet obyvateľov – 795 565 (ŠÚ SR, ku 31.12.2014) je po Prešovskom kraji v poradí druhý najväčší na Slovensku. Nárast obyvateľov oproti roku 2013 tvoril 809 obyvateľov, čo tvorilo + 0,1 %. Na východe hraničí Košický kraj s Ukrajinou a na juhu s Boršodsko - Abovsko-Zemplínskou župou v Maďarskej republike. Územie Košického samosprávneho kraja zahŕňa 17 samosprávnych území miest (Dobšiná, Rožňava, Spišská Nová Ves, Spišské Vlachy, Gelnica, Krompachy, Medzev, Moldava nad Bodvou, Sečovce, Trebišov, Kráľovský Chlmec, Čierna nad Tisou, Veľké Kapušany, Michalovce, Strážske, Sobrance a Košice) a 423 samosprávnych území obcí. V rozmedzí 200 – 499 obyvateľov sa nachádza najväčší počet obcí – 149. V kraji sa celkovo nachádza 440 obcí a je rozčlenený do 11 okresov (Gelnica, Košice I, Košice II, Košice III, Košice IV, Košice okolie, Michalovce, Rožňava, Sobrance, Spišská Nová Ves a Trebišov). Rozlohou najväčším je okres Košice - okolie, naopak plošne najmenším je okres Košice III. Správnym, hospodárskym, politickým, školským a kultúrnym centrom kraja je mesto Košice, ktoré je druhým najväčším mestom na Slovensku. Nový štatút mesta získali zákonom č. 401 Zb. z roku 1990.

Košický kraj patrí k najvýznamnejším hospodárskym priestorom na Slovensku, ktorého ťažiskovými ekonomickými odvetviami sú priemysel, stavebníctvo a poľnohospodárstvo. Surovinovou základňou regiónu je najmä oblasť Slovenského rudohoria, ktorá v dávnej minulosti podmienila vznik baníctva, hutníctva farebných kovov a strojárstva. Významné sú zásoby zemného plynu a gazolínu v okresoch Michalovce a Trebišov. Výskyt rudných surovín je v okresoch Spišská Nová Ves, Rožňava, Košice a Košice – okolie.

K najvýznamnejším nerudným surovinám patria ložiská magnezitu v Košiciach a vysokopercentných vápencov v okrese Košice – okolie. V okrese Michalovce sa nachádza ložisko kamennej soli. Zdroje geotermálnej energie sú v okrese Košice – okolie, v lokalite Ďurkov. Na juhu Košického kraja je viac zastúpená poľnohospodárska výroba. Zastúpené je aj vinohradníctvo s významnou minulosťou. Východoslovenská vinohradnícka oblasť (Kráľovochlmecký, Moldavský, Sobranský a Michalovský vinohradnícky rajón) a Tokajská vinohradnícka oblasť sú známe nielen na Slovensku. Takmer 40% územia Košického kraja pokrývajú lesy. Najlesnatejšími sú okresy Rožňava, Košice – okolie a Gelnica, najmenšiu plochu lesov má okres Michalovce.

Priemysel sa sústreďuje najmä v okresoch Košice I – IV, Košice – okolie, Michalovce a Spišská Nová Ves a zahŕňa všetky sektory, od potravinárstva až po hutníctvo. Na území Košického kraja sú rozhodujúce odvetvia: strojársky, drevospracujúci, hutnícky a elektrotechnický priemysel, geológia a baníctvo, stavebníctvo, poľnohospodárstvo, cestovný ruch a služby. Z pohľadu priemyselnej štruktúry sú najvýznamnejšími sektormi v kraji hutnícky, strojársky, chemický, IKT a elektrotechnický priemysel. Dominujúce je hutníctvo, ktoré tvorí 60% priemyselnej produkcie regiónu a 50% jeho exportu.

V rámci územia **Košického kraja** sú definované tri **rozvojové osi prvého stupňa**:

1. *Košicko-prešovská rozvojová os*: Prešov – Košice – Seňa – hranica s Maďarskom

2. *Zvolensko-juhoslovenská rozvojová os*: Zvolen – Rimavská Sobota – Rožňava – Košice

3. *Východoslovenská rozvojová os*: Košice – Michalovce – Sobrance – hranica s Ukrajinou. Mesto Košice je centrom osídlenia prvého stupňa a najvýznamnejším centrom Karpatského euroregiónu. Vzájomná kooperácia a prepojenie medzi vidieckymi sídlami a mestami, ktoré tvoria ich prirodzené sídelné centrá, predstavuje podľa KURS nový a v budúcnosti bezpodmienečný predpoklad pre rozvoj vidieckeho priestoru. (Zdroj: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 až 2022, PRÍLOHA č.1 Podrobná analýza Košického kraja)

Strategický cieľ č.1. Posilňovanie regionálnej identity zastavením vytlačania pracovnej sily z trhu práce

Špecifický cieľ č.1.3 Tvorba nových pracovných miest v oblasti kreatívneho priemyslu

Vytvorenie prostredia podporujúce kreatívnych podnikateľov, môžeme pomocou inovácií rozvíjať novú generáciu produktov s vysokou pridanou hodnotou a služieb, ktoré zlepšia ekonomiku celého regiónu a zvýšia kvalitu života v Košickom kraji.

Špecifický cieľ č.1.4 Tvorba nových pracovných miest v oblasti logistického priemyslu

Logistika sa v súčasnosti stáva nástrojom získavania a udržania konkurenčnej výhody a v globalizovanom svete je kľúčovým prvkom pre zlepšenie ziskovosti podnikania. Medzi infraštruktúrou a logistikou existuje veľmi blízky vzťah.

Špecifický cieľ č.1.5 Tvorba nových pracovných miest v oblasti cestovného ruchu

Vidiecky cestovný ruch patrí vo svete k pomerne široko využívanému druhu cestovného ruchu. Aj napriek skutočnosti, že Slovensko má dobré podmienky na jeho rozvoj, v našich podmienkach je vidiecky cestovný ruch málo rozvinutý.

Strategický cieľ č.2 Posilňovanie regionálnej identity cestou rozvoja vidieka

Strategický cieľ č.3 Posilňovanie regionálnej identity hľadaním alternatív k trhu práce pre pracovnú silu, ktorá bola z trhu práce vytlačená

Špecifický cieľ 3.1 Podpora rozvoja komunitného spôsobu života

Strategický cieľ č. 4 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja občianskej spoločnosti

Špecifický cieľ č. 4.1 podpora rozvoja spoločenskej zodpovednosti podnikania

Špecifický cieľ č. 4.2 podpora zvyšovania občianskej participácie podporou združovania obyvateľov a vzniku záujmových skupín

Strategický cieľ č. 5 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja sociálnych ľudských práv

Špecifický cieľ č. 5.1 skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb

Špecifický cieľ č. 5.2 zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva

Špecifický cieľ č. 5.3 skvalitnenie systému vzdelávania

Špecifický cieľ č. 5.4 riadená migrácia

Strategický cieľ č.7 Posilňovanie regionálnej identity rozvojom kultúrneho dedičstva

Špecifický cieľ č. 7.1 zachovanie kultúrneho dedičstva

2.2 STEEP analýza

Súčasťou analýzy vonkajšieho prostredia je tzv. analýza STEEP faktorov, ktorá sleduje vplyv faktorov v sociálnej, technologickej, ekonomickej, environmentálnej a politickej. Sú to rôzne faktory, ktoré pôsobia na vyššej ako miestnej úrovni, pričom majú vplyv na miestny rozvoj. **STEER analýza** - vplyv sociálnych, technologických, ekonomických, ekologických a politických faktorov vonkajšieho prostredia na rozvoj obce.

Formulár č. A 8 – STEEP analýza – analýza externého prostredia

Sociálnokultúrne	Technologické	Ekonomické	Environmentálne	Politickoprávne
Starnutie populácie	Zlepšuje sa prístup k informáciám	Dopady ekonomickej krízy	Priemysel je zdrojom znečistenia	Zhoršovanie podnikateľského prostredia v SR
Migrácia obyvateľov do zahraničia	Zavádzanie IT do všetkých oblastí	Nárast vysokoškolsky a stredoškolsky vzdelaných ľudí bez uplatnenia	Zmena klímy - celkové oteplenie, extrémne zrážky, veterné smršte, extrémne teplé letné obdobia	EŠIF na roky 2014-2020
Nezamestnanosť	Kontakt samosprávy s obyvateľmi prostredníctvom technológií	Medziročný nárast HDP na 1 obyvateľa	Zdravotné dôsledky znečistenia – emisie z priemyslu, dopravy, znečistenie vôd a ostatných zložiek životného prostredia	Sociálna politika pre sociálne ohrozené skupiny: dôchodcovia, študenti, MRK
Správanie sa na základe kultúrnych,	Využívanie sociálnych sietí	Prítomnosť obyvateľov bez vzdelania	Nárast biodiverzity	Daňová politika

náboženských zvyklostí				
Sociálne postavenie obyvateľov	Technológie poskytujú možnosť šetrenia prírodnými zdrojmi	Využitie fondov EÚ	Ekosystémový prístup	Prenos kompetencií zo štátnej úrovne na nižšie úrovne
Prehľbujúci sa rozdiel v životnej úrovni rôznych skupín obyvateľstva	Zavádzanie IKT do verejnej správy – informatizácia	Vývoj meny a inflácie		

Zdroj: vlastné spracovanie

2.3 SWOT analýza

SWOT analýza je súčasťou prezentácie výsledkov sociálnej a ekonomickej analýzy obce. SWOT analýza predstavuje univerzálnu analytickú techniku zameranú na zhodnotenie vnútorných a vonkajších faktorov, ktoré majú vplyv na ďalší rozvoj územia. Vnútorné faktory tvoria silné (strengths) a slabé stránky (weaknesses), vonkajšie faktory príležitosti (opportunities) a ohrozenia (threats). Silné stránky sú komparatívne a konkurenčné výhody majúce na rozvoj regiónu jednoznačne pozitívny vplyv. Slabé stránky majú limitujúci až brzdiaci efekt na rozvoj územia a prezentujú to, čo územia chýba. Príležitosti a ohrozenia sú vonkajšie faktory, ovplyvňujúce vnútorné prostredie územia. Prostredníctvom takéhoto nástroja je možné získať prehľad o situácii, v ktorej sa skúmané územie nachádza pred tým, ako sa pristúpi k formulácii stratégie jeho ďalšieho rozvoja.

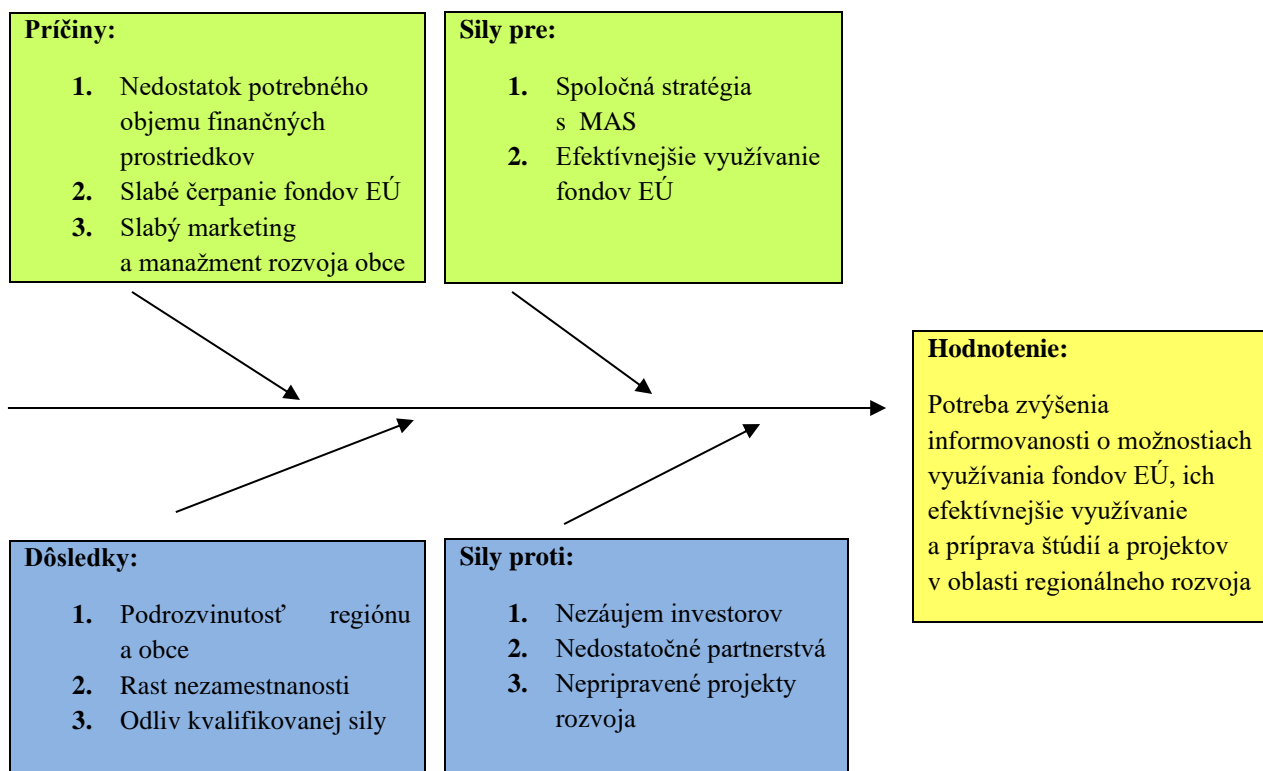
Touto metódou je vytvorený podklad, na základe ktorého je možné formulovať stratégiu usmernenia budúceho vývoja obce, tak aby boli zachované, resp. rozvíjané jej silné stránky, odstránené, resp. eliminované jej slabé stránky a boli využité príležitosti pre jej ďalší rozvoj, pričom boli brané do úvahy aj ohrozenia jej ďalšieho rozvoja.

Formulár č. A 10 - SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ➤ členstvo v Miestnej akčnej skupine ➤ Blízkosť mesta Sobrance ako kultúrneho a administratívneho centra ➤ Napojenie obce na vodovod a plynofikácia ➤ Dostatok plôch pre rozvoj bývania ➤ Atraktívna vidiecka krajina ➤ Priaznivé pôdno-klimatické podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva ➤ Atraktívne prírodné prostredie v okolí obce ➤ Existencia blízkych vodných plôch a riek pre budovanie priemyslu ➤ Vhodné podmienky pre rozvoj vidieckeho turizmu ➤ Blízkosť hraníc s Ukrajinou ➤ Dostatok pracovnej sily 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obec mimo regionálneho záujmu ➤ Nedostatočná občianska vybavenosť v obci ➤ Nevybudovaná kanalizácia s napojením na ČOV ➤ Slabo rozvinutá sieť peších komunikácií ➤ Nezujem investorov o lokalitu ➤ Nedostatok pracovných príležitostí ➤ Nedostatok financií na rozvoj obce ➤ Nepostačujúce priestory pre športové využitie ➤ Pokles počtu obyvateľov spôsobený prirodzeným a migračným úbytkom ➤ Nepriaznivé prostredie pre tvorbu pracovných miest ➤ absentujúca modernizácia verejnej infraštruktúry ➤ nedostatok inovatívnych služieb v oblasti vidieckeho cestovného ruchu, agroturizmu ➤ zlý technický stav verejných budov – vysoká energetická náročnosť
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Možnosť podpory definovaných oblastí z iných finančných mechanizmov ➤ Možnosť čerpania dotácií ➤ Podpora cestovného ruchu a agroturizmu ➤ Potenciál využívania obnoviteľných zdrojov energie k energetickej sebestačnosti obce ➤ Vybudovanie kanalizácie a napojenie na ČOV ➤ Možnosť získania finančných prostriedkov z programu cezhraničnej spolupráce ➤ Zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami na regionálnej úrovni ➤ Vytvorenie podmienok pre prilákanie mladých ľudí do obce ➤ Rozvoj technickej infraštruktúry ➤ Rozvoj sociálnej infraštruktúry ➤ Proces suburbanizácie – sťahovanie obyvateľov z miest na vidiek ➤ Plánovaná výstavba diaľničného ťahu D1 až po hranice s Ukrajinou ➤ Budovanie partnerstiev s Ukrajinou 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zvyšovanie nezamestnanosti ➤ Nedostatok prostriedkov na rozvoj obce ➤ Nedostatok prostriedkov na zvyšovanie kvality života obyvateľov ➤ Nekoncepčný prístup k manažmentu krajiny ➤ Oslabenie záujmu obyvateľov o región s nízkou úrovňou infraštruktúry ➤ Starnutie obyvateľstva obce ➤ Zvyšovanie nákladov na zabezpečenie starostlivosti o starých a sociálne odkázaných ľudí ➤ Pretrvávajúci trend migrácie obyvateľstva mimo región ➤ Odliv mladých, kvalifikovaných ľudí z obce ➤ Strata záujmu investorov o danú lokalitu ➤ Nedostatočná podpora malých a stredných podnikov zo strany štátu ➤ Negatívny vplyv na ekonomiku v dôsledku pandémie koronavírusu

Zdroj: vlastné spracovanie

Formulár č. A 12 - Analýza silových polí

Zdroj: vlastné spracovanie

STRATEGICKÁ ČASŤ

3 STRATEGICKÁ ČASŤ

Tento strategický dokument posilní regionálny rozvoj tým, že stanoví postupy podporujúce miestne iniciatívy. Zároveň pomôže zvýšiť úroveň regiónu pomocou podpory aktivít regionálnych a lokálnych rozvojových organizácií a podporou prípravy strategicky významných projektov. PRO obce je základným nástrojom obce, ktorý určuje smer jej napredovania, pre plnenie strednodobých a dlhodobých cieľov, ktoré umožnia vytvárať spoločný produkt, poskytujúci kvalitné podmienky pre život všetkých jej občanov a návštevníkov. Strategický cieľ a špecifické ciele PRO konkrétne naplňajú celkový cieľ regionálneho rozvoja tým, že vytvorením tohto významného strategického dokumentu sa na miestnej úrovni vytvoria podmienky pre implementáciu navrhnutého Integrovaného regionálneho operačného programu, ktorého hlavným cieľom je prostredníctvom jednotlivých opatrení zvýšiť vybavenosť územia zariadeniami občianskej infraštruktúry s ohľadom na zabezpečenie ich dostupnosti a kvality poskytovaných služieb.

Cieľom PRO je sformulovať takú predstavu o smerovaní obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a je v súlade so strategickými cieľmi a prioritami štátu, vyššieho územného celku, záujmami ochrany historického a kultúrneho dedičstva. PRO je otvorený dokument, ktorý by sa mal pravidelne písomne dopĺňať a aktualizovať, podľa vopred stanovených pravidiel, potrieb obyvateľov obce, jeho návštevníkov a potenciálnych investorov, s cieľom v maximálnej možnej miere zvýšiť životnú úroveň obyvateľov obce a uspokojiť ich potreby a požiadavky. Stratégia je výsledkom kombinácie dvoch prístupov: *štrukturálneho a regionálneho*.

Vo nadväznosti na výstupy analytickej časti a SWOT analýzy, s dôrazom na existujúci potenciál využiteľný s cieľom podnietenia rozvojových stimulov obce a možnosti jeho zhodnotenia sú v tejto časti identifikované potreby, východiská a možné riešenia týkajúce sa riešeného územia a do istej miery aj širšieho okolitého regiónu spadajúceho do okresu Trebišov. Ich transformáciou do konkrétnych aktivít a pomocou správne nastavených politík v dotknutých oblastiach je možné v dlhodobom horizonte zabezpečiť pozitívny trend v oblasti hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Oblasti generujúce potreby v riešenom území :

Pôdohospodárstvo - z aspektu štátnej politiky vnímané ako komplexný celok so spoločnou stratégiou pre poľnohospodárstvo, potravinárstvo, lesné hospodárstvo a nadväzujúci drevospracujúci priemysel. Poľnohospodárska výroba, ako aj potravinárska výroba, v dôsledku silnej konkurencie vstupom do EÚ stratila svoje postavenie nielen na slovenskom trhu, ale aj na zahraničných trhoch. Snaha Slovenska posilniť do roku 2020 potravinovú sebestačnosť na úroveň 80% svedčí o tom, že súčasná situácia v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby a potravinárskeho priemyslu nie je priaznivá. Rovnako klimatické zmeny negatívne vplyvajú na ponuku poľnohospodárskych komodít a zvyšujú riziko

podnikať v poľnohospodárstve. Aj napriek tomu je pôdohospodárstvo zatiaľ jedným odvetví, ktoré vytvára vo vidieckych oblastiach nové pracovné miesta. Malí a strední poľnohospodárski podnikatelia na Slovensku nedokážu konkurovať zahraničným dodávateľom v oblasti cien (mnohokrát však na úkor kvality). Slovenskí spotrebitelia sú čoraz náročnejší, na jednej strane vyžadujú nízke ceny, ale zároveň aj vysokú kvalitu produktov. V súčasnosti je potrebné zamerať sa na diverzifikáciu činností najmä v oblasti prvovýroby.

Agroturizmus a cestovný ruch, ktorých podstatou je ponuka rôznych voľnočasových aktivít, najmä v horských a podhorských oblastiach, s možnosťou ubytovania sa v rodinách, vidieckych domoch alebo v účelových komerčných ubytovacích zariadeniach. Vidiecky cestovný ruch a agroturizmus zhodnocujú prostredníctvom svojich produktov s vysokou pridanou hodnotou ekonomický potenciál vidieckej krajiny, a to najmä vďaka jej prírodným, historickým a kultúrnym zdrojom, miestnym tradíciám, vďaka zdravému životnému prostrediu a miestnym produktom a službám, ktoré sú súčasťou identity regiónu.

Obnoviteľné zdroje energie prispievajú k ochrane životného prostredia a k diverzifikácii činností v oblasti poľnohospodárstva a priemyslu. Cieľom energetickej politiky SR je zvyšovanie podielu obnoviteľných zdrojov energie na výrobe elektriny a tepla. (Národný akčný plán pre obnoviteľné zdroje energie, 2010).

3.1 Strategický cieľ obce

Strategický cieľ konkretizuje víziu obce a definuje spôsob riešenia problémov pomenovaných v rozvojovom dokumente. Tento hlavný strategický cieľ je zabezpečovaný pomocou súboru globálnych cieľov, ktoré stanovujú prioritné oblasti rozvoja. Tieto sú následne rozvinuté pomocou sústavy stanovených cieľov a konkrétnymi opatreniami a aktivitami na ich naplnenie.

Strategický cieľ PRO ako aj špecifické ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a *zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.*

Podpora regionálneho rozvoja podľa odseku 1 je zameraná najmä na komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia – prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu, rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov, vrátane zvyšovania

vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komúní, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzištátnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľaďovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne, zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď.

Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre obec Porostov nasledovný strategický cieľ:

***Komplexný rozvoj obce
a zvýšenie kvality života v obci
z hľadiska trvalo udržateľného rozvoja.***

Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre komplexný rozvoj obce. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti je považované za prioritu. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia s cieľom podpory nových rozvojových projektov. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja obce a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov s cieľom ich zníženia.

3.2 Stav projektovej pripravenosti

Tab. č.12: Štruktúra operačných programov

Číslo	Operačný program	Riadiaci orgán	SORO	Fond EÚ
1	Výskum a inovácie	MŠVVŠ SR	MH SR	EFRR, ESF
2	Ludské zdroje	MPSVR SR	MV SR, MZ SR, MŠVVŠ SR	EFRR, ESF
3	Integrovaná infraštruktúra	MDVRR SR	MF SR	KF, EFRR
4	Kvalita životného prostredia	MŽP SR	MD SR, MH SR	KF, EFRR
5	Integrovaný ROP	MPRV SR	MK SR, VÚC	ESF, EFRR
6	Efektívna verejná správa	MV SR		EFRR, ESF
7	Technická pomoc	ÚV SR		EFRR
8	Rozvoj vidieka	MPRV SR		EPFRV
9	Európska územná spolupráca	RO budú určené zo strany EK		EFRR

Zdroj: vlastné spracovanie

Priority operačných programov:

IROP Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

Investičná priorita 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prostredníctvom prepojenia sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T

Investičná priorita 1.2: Rozvoj ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov

Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

Investičná priorita 2.1: Investovanie do sociálnej infraštruktúry, ktoré prispieva národnému, regionálnemu a miestnemu rozvoju, a prechodu z inštitucionálnych služieb na

komunitné Investičná priorita 2.2: Investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a odbornej prípravy

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

Investičná priorita 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

Investičná priorita 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

Prioritná os č. 5: Technická pomoc IROP je realizovaný prostredníctvom integrovaných územných stratégií, ktoré na úrovni NUTS2 zadefinujú prioritné projektové zámery v regióne. Cieľom je dosiahnutie čo najväčších synergických efektov preinvestovaných finančných prostriedkov a predchádzanie negatívnym účinkom nekoordinovaného plánovania v ohraničenom území.

OP Kvalita životného prostredia

Prioritná os 1:

Investičná priorita 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

Investičná priorita 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

Investičná priorita 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

Investičná priorita 4: opatrenia na zlepšenie obecného prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

Prioritná os 2: Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami, riadenie a prevenciu súvisiacich rizík

Investičná priorita 1: Podpora vyhradených investícií na prispôsobenie sa zmene klímy

Investičná priorita 2: Propagácia investícií nariadenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

Prioritná os 3: Energeticky efektívnejšie nízkouhlíkové hospodárstvo

Investičná priorita 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

Investičná priorita 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

Investičná priorita 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

Investičná priorita 4: Vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia

Investičná priorita 5: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

Investičná priorita 6: Podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využiteľnom teple

Prioritná os 4: Technická pomoc

OP Výskum a inovácie

Prioritná os 1: Výskum a vývoj pre potreby inovácií

Investičná priorita 1.1: Rozšírenie výskumnej a inovačnej infraštruktúry (výskum a inovácia) a kapacít na rozvoj excelentnosti v oblasti výskumu a inovácií a podpora kompetenčných centier, najmä európskeho záujmu

Investičná priorita 1.2: Podpora podnikateľských investícií do inovácií a výskumu, tvorba prepojenia a synergie medzi podnikmi vedeckovýskumnými centrami a vyšším vzdelávaním obzvlášť vo vývoji produktov a služieb, prenosu technológií, sociálnej inovácie a aplikácie verejných služieb, stimulácie dopytu, vytvárania sietí, klastrov a otvorenej inovácie prostredníctvom inteligentnej špecializácie, podpora technologického a aplikovaného výskumu, pilotných projektov a aktivít skorého overovania výrobkov, vyspelých výrobných kapacít a prvovýroby v kľúčových technológiách a šírenie všestranne využiteľných technológií

Prioritná os 2: Podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie

Investičná priorita 2.1: Podpora investovania do inovácií a výskumu, tvorba prepojenia a synergie medzi podnikmi vedeckovýskumnými centrami a vyšším vzdelávaním obzvlášť vo vývoji produktov a služieb, prenosu technológií, sociálnej inovácie a aplikácie verejných služieb, stimulácie dopytu, vytvárania sietí, zoskupení (klastrov) a otvorenej inovácie prostredníctvom inteligentnej špecializácie, podpora technologického a aplikovaného výskumu, pilotných projektov a aktivít skorého overovania výrobkov, vyspelých výrobných kapacít a prvovýroby v kľúčových technológiách

Investičná priorita 2.2: Podpora podnikania, najmä prostredníctvom uľahčenia využívania nových nápadov v hospodárstve a podpora zakladania nových firiem vrátane podnikateľských inkubátorov

Investičná priorita 2.3: Vývoj a zavedenie nových obchodných modelov MSP, najmä v rámci internacionalizácie

Investičná priorita 2.4: Podpora tvorby a rozšírenia pokročilých kapacít pre rozvoj výrobkov a služieb

Investičná priorita 2.5: Podpora kapacity MSP a cieľom zapojenia do rastu a inovácií

Investičná priorita 2.6: Podpora výskumu, vývoja a osvojenia nízkouhlíkových technológií

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne projekty žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)
- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Obnova poľnohospodárskeho potenciálu – prevencia (čl. 19)
- Podpora mladých farmárov, malých fariem a podnikania (čl. 20)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Prevencia a odstraňovanie škôd v lesoch (čl. 25)
- Investície do nových lesných technológií (čl. 27)
- Spolupráca (čl. 36)

LEADER (čl. 42-45) Neprojektové opatrenia (realizácia bude zabezpečované cez národné projekty):

- Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami (LFA)
- Agroenvironmentálne operácie súvisiace s klímou
- Ekologické poľnohospodárstvo
- Platby za životné podmienky zvierat
- Platby Natura 2000

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS LIFE LONG PROGRAMME
DOTAČNÝ SYSTÉM MINISTERSTVA KULTÚRY SR
DOTÁCIE MINISTERSTVA ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
DOTÁCIE MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR
DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA SR
EKOFOND ENVIRONMENTÁLNY FOND
WORLD MONUMENTS FUND (SVETOVÝ PAMIATKOVÝ FOND)
NADÁCIA SPP
NADÁCIA ORANGE
NADÁCIA EKOPOLIS
NADÁCIA PONTIS

A. Oblasť: Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme

Podpora výroby tepla a teplej úžitkovej vody prostredníctvom využívania nízkoemisných zdrojov

Podpora výroby tepla a teplej úžitkovej vody a elektrickej energie prostredníctvom využívania obnoviteľných zdrojov

Podpora projektov zameraných na zlepšenie kvality ovzdušia

B. Oblasť: Ochrana a využívanie vôd

Čistiarne odpadových vôd a verejné kanalizácie

Vodovody

Protipovodňová ochrana - Opatrenia na vodnom toku

Protipovodňová ochrana - Opatrenia mimo vodného toku

C. Oblasť: Rozvoj odpadového hospodárstva

Uzavretie a rekultivácia skládok

Separácia a zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov

Zavedenie separovaného zberu v obciach, vybudovanie zberných dvorov a dotriedňovacích zariadení

D. Oblasť: Ochrana prírody a krajiny

Ochrana prírody a krajiny

E. Oblasť: Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia

Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia

F. Oblasť: Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia

Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia

G. Oblasť: Zelená investičná schéma

Uplatnenie integrovaného prístupu - Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v PHSR skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Takýto prístup je osobitne dôležitý v súčasnosti vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne samospráva stojí. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom až po dôsledky zmeny klímy. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti, ktorá je cieľom stratégie Európa 2020.

3.3 Stanovenie kľúčových disparít a globálnych cieľov rozvoja

Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja vychádza zo SWOT analýzy. Spresňuje smerovanie podpory na odstránenie alebo zmiernenie usporiadaných disparít vo vzájomnom vzťahu s využitím faktorov rozvoja. Potreba určenia kľúčových disparít a nimi podmienených globálnych cieľov rozvoja je daná nutnosťou zabezpečenia čo najvyššej adresnosti tohto programového dokumentu. Určenie disparít a globálnych cieľov rozvoja obce vychádza zo zhodnotenia aktuálneho stavu územia a stanovuje základné smerovanie cieľov na odstránenie, alebo zmiernenie identifikovaných disparít územia.

Identifikované disparity	Priorita
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nedostatočná úroveň rozvoja infraštruktúry 2. Nevyhovujúci stav zariadení kultúrnej infraštruktúry 3. Absentujúce zariadenia športovej infraštruktúry 4. Nedostatočný rozsah poskytovaných sociálnych služieb 5. Nedostatočná infraštruktúra pre rozvoj cestovného ruchu 6. Nedostatočná úroveň technickej infraštruktúry 	Občianska infraštruktúra a služby pre obyvateľov
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nevyhovujúca dopravná infraštruktúra 2. Nedostatočná kvalita cestných komunikácií 3. Absentujúce chodníky popri komunikáciách 	Dopravná infraštruktúra a dopravná obsluha
<ol style="list-style-type: none"> 1. Environmentálne zaťaženie prostredia 2. Nevyhovujúci stav verejnej zelene 	Kvalita životného prostredia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nedostatočná energetická efektívnosť 	Energetická efektívnosť
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nadpriemerná nezamestnanosť 2. Nedostatok pracovných príležitostí priamo v obci 3. Nedostatočná úroveň podnikania v obci 	Zamestnanosť a podpora podnikania

3.4 Zdroje financovania plnenia PRO 2023-2030

Finančná náročnosť realizácie stratégie je značne vysoká, celkový objem potrebných prostriedkov prekračuje finančné možnosti daného regiónu. Obec nedisponuje potrebným objemom finančných prostriedkov na kofinancovanie. Pri financovaní jednotlivých územných cieľov vyplývajúcich zo základných priorít sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky, sociálny, kultúrny a environmentálny rozvoj obce. Viaceré ciele môžu byť realizované v rámci bežného chodu samosprávy, mnohé však budú vyžadovať náročnejšie finančné a personálne zdroje zo štrukturálnych fondov a spoluprácu s inými subjektmi.

Obec je nútená prispôbiť realizáciu svojich územných cieľov jednotlivým výzvam a dotáciám.

Financovanie opatrení, vyplývajúcich z PRO by malo byť viaczdrojové:

- **Eurofondy**
- **Súkromné zdroje** - investičné a rozvojové projekty, financované súkromnými firmami a zamerané na súkromný záujem (výstavba konkrétnych zariadení, areálov ...) a verejnoprospešné projekty zamerané na environmentálnu či sociálnu oblasť, podporu detí a mládeže či iné oblasti, v ktorých bude žiadateľom niektorý zo spolkov, občianskych združení alebo miestnych iniciatív.

- **Vlastné zdroje samosprávy**
- **Verejné zdroje (grantové schémy ministerstiev)**

PROGRAMOVÁ ČASŤ

4 PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť PRO nadväzuje na strategickú časť a obsahuje najmä zoznam opatrení a projektov na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce.

Plnenie hlavného strategického cieľa sa dosiahne prostredníctvom súboru špecifických cieľov a opatrení. Každé opatrenie obsahuje definovaný súbor aktivít rozdelených podľa stupňa priority, realizáciou ktorých bude obec naplňať jednotlivé priority. O konkrétnom spôsobe realizácie navrhnutých aktivít a ich rozsahu rozhodne obec s prihliadnutím na aktuálny stav a možnosti financovania. Pri zabezpečovaní zdrojov na plnenie cieľov a opatrení uvedených v PRO obce vychádzame zo súčasného stavu rozpočtových zdrojov obce, prerozdelenia finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu a systému financovania zo strany štátu, dotačnej politiky štátu a možnosti získania externých finančných prostriedkov cestou úspešných projektov v rámci štrukturálnych fondov. Okrem definovaných aktivít môže obec v priebehu realizácie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja realizovať aj iné aktivity, ktoré budú v súlade so stanovenými globálnymi cieľmi rozvoja obce a budú napomáhať naplňaniu hlavného strategického cieľa programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Orgány obce podniknú také aktivity, ktoré považujú za vhodné a dôležité k dosiahnutiu cieľov, ktorými sa zaistí plnenie cieľov rozvoja obce.

Formulár č. P 1 - Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa prioritných oblastí

	1. Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti	2. Zvýšenie kvality spoločenského života a športu	3. Skvalitnenie životného prostredia
C I E L	1.1. Rekonštrukcia vnútorných priestorov budovy Obecného úradu	2.1 Výstavba multifunkčného ihriska	3.1 Vybudovanie splaškovej kanalizácie
	1.2. Rekonštrukcia vnútorných priestorov Kultúrneho domu	2.2 Zriadenie oddychových zón	3.2. Rekonštrukcia rigolov
	1.3. Modernizácia interiérového vybavenia Obecného úradu	2.3 Kamerový systém	3.3 Zníženie energetickej náročnosti obecných budov – Zateplenie fasády
	1.4 Modernizácia kuchynských priestorov v Kultúrnom dome	2.4 Obnova autobusových zastávok	3.4 Zatraktívnenie verejných priestranstiev
	1.5 Rekonštrukcia miestnych ciest a chodníkov	2.5 Vybudovanie detského ihriska	3.5 Obnova zelene v obci
	1.6 Vybudovanie prístupovej cesty a parkoviska na cintoríne		3.6 Opatrenia na adaptáciu zmeny klímy
	1.7 Modernizácia verejného rozhlasu		
	1.8 Zriadenie a úprava okolia Domu smútku		
	1.9 Dobudovanie vodovodu „Obecný vodovod - Porostov		
	1.10 Dobudovanie vodovodu „Obecný vodovod - Porostov“		

Zdroj: vlastné spracovanie

4.1 Projektové zámery

Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti

Cieľ 1.1. Rekonštrukcia vnútorných priestorov budovy Obecného úradu

Opatrenie	Rekonštrukcia vnútorných priestorov budovy Obecného úradu
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	80 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 1.2. Rekonštrukcia vnútorných priestorov Kultúrneho domu

Opatrenie	Rekonštrukcia vnútorných priestorov Kultúrneho domu
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	60 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 1.3. Modernizácia interiérového vybavenia Obecného úradu

Opatrenie	Modernizácia interiérového vybavenia Obecného úradu
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	30 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 1.4. Modernizácia kuchynských priestorov v Kultúrnom dome

Opatrenie	Modernizácia kuchynských priestorov v Kultúrnom dome
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	50 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 1.5. Rekonštrukcia miestnych ciest a chodníkov

Opatrenie	Rekonštrukcia miestnych ciest a chodníkov
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	350 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 1.6 Vybudovanie prístupovej cesty a parkoviska na cintoríne

Opatrenie	Vybudovanie prístupovej cesty a parkoviska na cintoríne
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	40 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 1.7. Modernizácia verejného rozhlasu

Opatrenie	Modernizácia verejného rozhlasu
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	7 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 1.8. Zriadenie a úprava Domu smútku

Opatrenie	Zriadenie a úprava Domu smútku
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	200 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 1.9. Dobudovanie vodovodu „Obecný vodovod - Porostov

Opatrenie	Dobudovanie vodovodu „Obecný vodovod - Porostov
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investícií v €	500 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ, VVS

Zvýšenie kvality spoločenského života a športu

Cieľ 2.1. Výstavba multifunkčného ihriska

Opatrenie	Výstavba multifunkčného ihriska
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	70 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 2.2. Zriadenie oddychových zón

Opatrenie	Zriadenie oddychových zón
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	30 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 2.3. Kamerový systém

Opatrenie	Kamerový systém
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	25 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 2.4 Obnova autobusových zastávok

Opatrenie	Obnova autobusových zastávok
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	10 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 2.5. Vybudovanie detského ihriska

Opatrenie	Vybudovanie detského ihriska
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	45 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Skvalitnenie životného prostredia

Cieľ 3.1. Vybudovanie splaškovej kanalizácie

Opatrenie	Vybudovanie splaškovej kanalizácie
Garant	Obec
Spolupracujúci	MŽP SR, VVS
Predpokladaná výška investície v €	1 500 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, MŽP SR, Envirofond, VVS a.s.

Cieľ 3.2. Rekonštrukcia rigolov

Opatrenie	Rekonštrukcia rigolov
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	40 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 3.3. Zníženie energetickej náročnosti obecných budov – Zateplenie fasády

Opatrenie	Zníženie energetickej náročnosti obecných budov – Zateplenie fasády
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	380 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 3.4. Zatraktívnenie verejných priestranstiev

Opatrenie	Zatraktívnenie verejných priestranstiev
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	20 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 3.5. Obnova zelene v obci

Opatrenie	Obnova zelene v obci
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	10 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

Cieľ 3.6. Opatrenia na adaptáciu zmeny klímy

Opatrenie	Opatrenia na adaptáciu zmeny klímy
Garant	Obec
Spolupracujúci	Realizačná spoločnosť
Predpokladaná výška investície v €	80 000
Predpokladané finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácie – ŠR, EÚ

REALIZAČNÁ ČASŤ

5 REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovených merateľných ukazovateľov a na vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Účinnosť plnenia programu je možné zvýšiť len na základe partnerstiev. Okrem súkromnej podnikateľskej bázy sú to napríklad partneri, ktorí čerpajú zdroje aj z iných fondov EÚ a zo sveta. Štruktúra organizačného zabezpečenia manažmentu programu je závislá od špecifických podmienok obce a bude spresnená v ďalšom kroku programovacieho cyklu. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je dôležitý predovšetkým tým, že zahŕňa základné informácie k stratégii obce vo všetkých súvislostiach rozvoja. Predkladá sa rôznym komisiám na vyššej programovacej úrovni, slúži ako koncepčný materiál pre formulovanie cieľov rôznych projektov, ako podklad pre žiadosti o finančnú podporu na realizáciu týchto projektov a tiež na upresňovanie, získavanie a koordináciu záujmov partnerov na území obce.

Implementácia PRO predpokladá zabezpečenie činností na úrovni programu a projektov. Realizácia sa začína po vypracovaní a schválení PRO v obecnom zastupiteľstve a zabezpečuje ju počas platnosti PRO v zmysle platnej legislatívy o podpore regionálneho rozvoja obec podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

„zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, pravidelne ho monitoruje a každoročne vyhodnocuje jeho plnenie, zabezpečuje súlad programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s územnoplánovacou dokumentáciou, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis.“

Významným krokom v procese prípravy ale najmä realizácie dokumentu PRO je vytvorenie multisektorového partnerstva, ktoré je jedným zo základných princípov miestneho rozvoja. Do procesu prípravy a realizácie spracovania PRO sa zapoja okrem predstaviteľov samosprávy, vrátane zástupcov obecného zastupiteľstva aj zástupcovia podnikateľskej sféry, spolkov, aktívni občania, čím sa naplňuje princíp partnerstva. Pri realizácii projektov s nadregionálnym dopadom sú to združenia obcí, verejno-súkromné partnerstvá, orgány štátnej správy, či potenciálni investori.

Pri samotnej realizácii PRO ako partneri vystupujú strategickí partneri a iní partneri. Partnermi sú všetky dotknuté organizácie, ktorých sa bezprostredne dotýka, resp. majú prospech z realizácie jednotlivých aktivít a opatrení bez ohľadu na to, či sú riadené obcou alebo pracujú na občianskom princípe. Jednou z hlavných úloh partnerov je spolupráca pri realizácii aktivít programu, dotýkajúcich sa vecne oblasti činnosti partnera. Partneri sa tiež podieľajú na návrhoch organizačného a technického zabezpečenia realizácie jednotlivých aktivít. Ich ďalšími úlohami sú sprostredkovanie spätnej väzby k realizácii, ale aj k využívaniu výsledkov realizácie jednotlivých aktivít a podieľanie sa na realizácii komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám.

Pre tento dokument programu je navrhovaný štandard stanovujúci princípy v tomto obsahu:

Zastupiteľstvo obce

Najvyšší orgán na čele so starostom, má politickú a riadiacu zodpovednosť za plnenie celého programu rozvoja obce:

- *prijíma rozhodnutia o postupe realizácie programu,*
- *ustanovuje riadiacu skupinu/osobu, ktorú poverí riadením procesu,*
- *schvaľuje návrhy a projekty rozvoja,*
- *dojednáva partnerské vzťahy,*
- *hodnotí, schvaľuje výsledky a výstupy programu a*
- *zabezpečuje jeho realizáciu a rozhoduje o zmenách.*

Starosta obce je najvyšším predstaviteľom a výkonným orgánom obce. Má rozhodujúce postavenie vo všetkých veciach správy obce, ktoré zastupiteľstvo nemá zákonom alebo štatútom pridelené. Riadi proces realizácie vo vzťahu k realizácii dokumentu PRO. Na programovej úrovni podpisuje uznesenie obecného zastupiteľstva týkajúce sa strategickej časti dokumentu, schválenie celého dokumentu, vykonáva uznesenia a zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, právnickým a fyzickým osobám (riadiace orgány jednotlivých operačných programov, dodávatelia, fondy a iné).

Obecný úrad je hlavným orgánom pre inštitucionálne zabezpečenie. Predstavuje inštitucionálne a administratívne zabezpečenie vecí zastupiteľstva a starostu, a tiež orgánov zriadených obecným úradom. Vykonáva administráciu a procesy komunikácie, hodnotenia a monitorovania, okrem prípadov, kedy budú žiadateľmi resp. prijímateľmi projektov iné subjekty v plnom rozsahu.

Schválenie, koordinácia, implementácia a monitorovanie implementácie PRO obce na obdobie 2021 – 2027 je v kompetencii Zastupiteľstva obce a starostu obce podľa zákona č. zákona 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.

Riadiaca skupina

Činnosti riadiacej skupiny v obci preberá najvyšší orgán (riadením procesu napr. konkrétneho projektu však môže poveriť aj inú osobu alebo inštitúciu). Hlavné činnosti manažmentu programu sú:

- *organizačné a technické zabezpečenie programu,*
- *kontrola (fyzická, ekonomická, kvalitatívna),*
- *monitoring a evidencia (pomocou ukazovateľov),*
- *hodnotenie (priebežné a záverečné) a*
- *spracovanie správ o stave a výsledkoch.*

Verejnosc'

Účasť verejnosti je zvlášť dôležitá, pretože určuje výslednú legitimitu, vierohodnosť a záväznosť programu. Verejnosc' sa v procese tvorby a realizácie programu zúčastňuje dvoma spôsobmi: prostredníctvom svojich zástupcov v celom procese a účasťou na prejednávaní čiastkových a celkových výsledkov programu. Konkrétne podoba účasti a formy prejednávania závisí od podmienok, ktoré si obec vytvorí napr. pre tlač, rozhlas, internet, verejnú prejednávanie a pod. Informovanosť a publicita je jednou z podmienok úspešnosti realizácie cieľov programu obce. Je zrejmé, že pre špecifické riešené problémy a projekty je potrebné, aby pracovná skupina spracovala aj špecifické pravidlá v súlade so stanovenými zásadami. Pritom je potrebné rešpektovať aj väzby na okolie napr. stavebný dozor, životné prostredie, hygiena, veterinárna starostlivosť, ochrana prírody a krajiny, finančné úrady, okresné, mestské a krajské úrady a pod.

Pre manažment v rámci organizačných zásad musia byť vymedzené základné činnosti jednotlivých úrovní, zodpovednosť, spôsob a forma predkladania správ, časové charakteristiky (napr. frekvencia pravidelného hodnotenia a schvaľovania zastupiteľstvom obce, predkladania správ pracovnými skupinami a pod.) Vlastný rámec manažmentu programu je vymedzený tromi hlavnými procesmi, ktorými sú: kontrola, monitoring a hodnotenie.

5.1 Kontrola, monitoring a hodnotenie plnenia PRO 2023-2030

Kontrola

Štandardne má byť vykonávaná: fyzická, ekonomická a kvalitatívna kontrola na mieste. Vo fáze schvaľovania je potrebné kontrolovať výsledky posúdenia prijateľnosti projektu, prípravu zmlúv, kontrolu v priebehu, ukončenia etapy alebo realizácie, pred platbami a pod.

Kontrola má byť vykonávaná aj u dodávateľa materiálu a služieb. Z kontroly je potrebné spracovať správy, ktoré sú podkladom pre platby (fondy EÚ, banky). Obsahom je, či realizácia rešpektuje stanovené parametre projektu, finančné prostriedky a či bol dosiahnutý cieľ programu.

Monitoring

Proces monitorovania PRO sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti a to na úrovni projektov. Projekt predstavuje základný prvok monitorovania a na úrovni programu je pripravovaná súhrnná monitorovacia správa za príslušný rok. Výstupnými údajmi pre monitorovanie sú údaje z plánovaných a dosiahnutých ukazovateľov výstupu, výsledku a dopadu jednotlivých projektov. Výsledkom monitorovania je monitorovacia správa za príslušný rok schválená v Obecnom zastupiteľstve (projekty z EŠIF – aj monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v ITMS).

Starosta (v spolupráci s externou spoločnosťou, ak sú náklady na externý manažment oprávnenými nákladmi projektu) je osoba zodpovedná za prípravu monitorovacej správy a za projekt. Výsledky monitorovania sú podkladom pre hodnotenie vykonávané na úrovni programu. Monitorovanie plnenia PRO bude predstavovať stály proces zameraný na sledovanie zmien prostredníctvom navrhnutých ukazovateľov, vzťahujúcich sa na jednotlivé projekty, vykazujúcich stav implementácie výstupov, výsledkov a dopadov a poukazujúcich na

dosiahnutý vývoj vo vzťahu k akčnému plánu a financiám. Cieľom monitorovania je získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení na zmenu negatívneho vývoja, spôsobu realizácie, definovanie a prijatie korekčných opatrení.

Samospráva bude jedenkrát ročne získavať a spracovávať pripomienky partnerov, úradu, poslancov a verejnosti, v čase začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok. Táto činnosť je naplánovaná do termínu príslušného roku, kedy bude predložené hodnotenie PRO za predchádzajúci rok, jeho prípadná aktualizácia, hodnotenie ukazovateľov vrátane korekcií v rámci pravidelného každoročného hodnotenia. V prípade nutnosti korekcií mimo rámec pravidelného každoročného hodnotenia PRO budú na základe podnetu starostu, či poslancov obecného zastupiteľstva komisie OZ navrhovať a odporúčať opatrenia pre odstránenie nedostatkov a nezrovnalostí.

Proces hodnotenia sa bude v súvislosti s uvedeným postupom vykonávať na úrovni PRO systematicky a priebežne počas celého trvania programu až po predloženie správy z hodnotenia programu. Strategické hodnotenie nie je pre túto úroveň dokumentu povinné a proces hodnotenia sa vykonáva hlavne na operatívnej úrovni, ktorá je založená na každoročnom hodnotení. Vyhodnotenie PRO bude prebiehať v zmysle platnej legislatívy o podpore regionálneho rozvoja každoročne hodnotiacou a monitorovacou správou, ktoré prejdú schvaľovacím procesom v obecnom zastupiteľstve. Pokrok k dosiahnutiu stanovených cieľov jednotlivých prioritných oblastí predstavuje hodnotiacia správa za príslušný rok, ktorá je zároveň výstupom hodnotenia. Vstupnými údajmi pre prípravu tejto správy sú výsledky monitorovania, čiže monitorovacie správy jednotlivých projektov realizovaných v rámci programu.

Monitorovacie a hodnotiace správy vytvárajú podklad pre rozhodnutia orgánov (Obecné zastupiteľstvo, starosta) pri riadení realizácie programu s účelom dosiahnuť pokrok smerom k dosiahnutiu cieľov jednotlivých prioritných oblastí PRO.

5.2 Vyhodnocovanie a spôsob modifikácie PRO 2023-2030

Hlavným hodnotiacim dokumentom PRO bude **Správa o realizácii PRO**, ktorú vypracuje obecný úrad.

Spôsob modifikovania PRO bude **predložením návrhov na modifikovanie PRO** na zasadnutí obecného zastupiteľstva. Občania a inštitúcie môžu tiež v písomnej forme predložiť návrh na modifikovanie PRO. Doplnenie PRO sa uskutoční formou vypracovania *Návrhu na doplnenie PRO*, ktorý bude obsahovať konkrétne nové špecifické ciele, opatrenia, aktivity a úlohy. Návrh sa predloží na schválenie obecnému zastupiteľstvu. Ak doplnenie PHSR bude spojené s možnosťou získať finančné prostriedky, alebo bude vyvolané inou nevyhnutnou potrebou, môže sa kvôli tomu tiež iniciovať **mimoriadne zasadnutie obecného zastupiteľstva**.

FINANČNÁ ČASŤ

6 FINANČNÁ ČASŤ

Spresnenie finančného plánu bude riešené ako súčasť ďalšej etapy programovacieho cyklu programu. Presnejšia špecifikácia finančného rámca a alokácie finančných prostriedkov na realizáciu stratégie, jej konkrétnych opatrení a úloh bude vykonaná postupne na základe verejného schválenia predloženej stratégie rozvoja obce.

Pre finančný plán je možno vychádzať zo súčasných podmienok a očakávaných predpokladov získavania zdrojov na realizáciu programu. Odhad realizácie program vychádza z týchto očakávaných zdrojov:

- ❖ **vlastné zdroje** - *podielové dane z príjmov (štátny rozpočet), vlastné dane a poplatky, pokuty a penále, predaj, prenájom, príjmy z účasti v podnikoch, tiež možnou emisiou komunálnych obligácií s dlhou dobou splatnosti, a pod.*
- **externé zdroje** - *úvery domácich a zahraničných finančných inštitúcií, grantové schémy EÚ a iných vyspelých krajín*
- **iné zdroje** - *zdroje fyzických a právnických podnikateľských subjektov, alebo združení podnikateľov v spojení so združením obcí – mikroregiónu.*

Je potrebné zdôrazniť, že výška získania podpory EÚ zo štrukturálnych fondov je podstatná. Tá je limitovaná vo väčšine prípadoch len kvalitou projektov. Môže byť teda podstatne vyššia, ale aj nižšia. Ďalším atribútom pre zvýšenie finančných prostriedkov je možnosť čerpania prostriedkov z ďalších fondov, iniciatív či už európskeho, alebo až svetového meradla. Výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená je len orientačne. Táto časť sa bude konkretizovať v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností obecného rozpočtu. Jednou z kľúčových problémov pri realizácii PHSR je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie.

Finančný plán realizácie cieľov PRO je možné detailne vypracovať iba pokiaľ by boli známe rozpočtové náklady na všetky plánované aktivity v rámci PRO. Vzhľadom k tomu, že v čase schválenia PRO nie je možné stanoviť rozpočtové náklady všetkých aktivít na obdobie celej realizácie a obec ešte nemá spracované stavebné projekty a cenové kalkulácie pre všetky plánované aktivity, nie je možné vypracovať v rámci PRO detailný rozpočet s presne špecifikovanými nárokmi na finančné zdroje. Celkový rozpočet a financovanie realizácie jednotlivých aktivít sa bude riešiť priebežne na úrovni ročných akčných plánov a ročného rozpočtu obce podľa konkrétnych aktivít plánovaných a realizovaných v jednotlivých rokoch. V rámci PRO je spracovaná finančná predikcia nákladov, teda predpokladaný model financovania. Časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení je závislý od finančnej spôsobilosti obce a zároveň od dotácií - harmonogramu výziev z jednotlivých operačných programov.

Formulár č. F 5 - Model financovania – intervenčná matica

Opatr.	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	SPOLU
1.1									80 000
1.2									60 000
1.3									30 000
1.4									50 000
1.5									350 000
1.6									40 000
1.7									7 000
1.8									200 000
1.9									500 000
2.1									70 000
2.2									30 000
2.3									25 000
2.4									10 000
2.5									45 000
3.1									1 500 000
3.2									40 000
3.3									380 000
3.4									20 000
3.5									10 000
3.6									80 000
SPOLU									3 527 000

Zdroj: vlastné spracovanie

Formulár č. E 5 – Indikatívny rozpočet - sumarizácia

	2023 - 2030
	SPOLU v €
1.Prioritná oblasť- Infraštruktúra a občianska vybavenosť	1 317 000
2.Prioritná oblasť- Zvýšenie kvality spoločenského života a športu	180 000
3.Prioritná oblasť- Skvalitnenie životného prostredia	2 030 000
SPOLU	3 527 000

Zdroj: vlastné spracovanie

Indikatívny rozpočet predstavuje predikciu predpokladaných výdavkov na plánované opatrenia vyplývajúce z PRO obce a z potrieb realizácie jednotlivých opatrení. Na vedomie je potrebné vziať fakt, že nie všetky opatrenia sa obci podarí zrealizovať, vzhľadom na to, že sú striktne závislé od možnosti financovania z jednotlivých dotácií. Pri financovaní z dotácií je pre samosprávy obvyklé spolufinancovanie z vlastných zdrojov vo väčšine prípadov vo výške 5% - 10% zo žiadanej sumy. Z uvedeného vyplýva, že indikatívny rozpočet pri realizácii všetkých opatrení by z vlastných zdrojov predstavoval na spolufinancovanie sumu od 176 350 – 352 700 €. Do úvahy je rovnako potrebné vziať skutočnosť, pohyb cien na trhu, najmä stavebných materiálov, ktorý ovplyvňovaný mnohými externými faktormi.

Kľúčovým zdrojom financovania investičných aktivít Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce vzhľadom na jeho finančnú náročnosť a možnosti obecného rozpočtu budú predovšetkým zdroje z fondov EÚ a tiež rôzne dotácie zo zdrojov štátneho rozpočtu SR. Spolufinancovanie jednotlivých aktivít bude v obci riešené vlastnými zdrojmi alebo prostredníctvom komerčných úverov. Na čerpanie zdrojov z fondov EÚ ma obec všetky predpoklady. Finančná analýza obecného rozpočtu z hľadiska likvidity a zadlženosti obce dokazuje, že obec je schopná spolufinancovať investičné projekty financované prostredníctvom fondov EÚ. Základnou a najvýhodnejšou formou financovania projektov podporených z fondov EÚ pre verejný sektor je nenávratný finančný príspevok (NFP), ktorého výška pre jednotlivé projekty je stanovená v príslušných Operačných programoch a Schémach štátnej pomoci. Indikatívne možnosti financovania jednotlivých aktivít a opatrení PRO zo zdrojov EÚ sú uvedené pri príslušných aktivitách v realizačnej časti PRO.

7 ZÁVER

Získanie finančnej podpory z verejných zdrojov (európskych, štátnych alebo regionálnych) si v súčasnosti vyžaduje existenciu spracovanej rozvojovej stratégie – národnej, regionálnej, subregionálnej i lokálnej. Vyžaduje to aj Zákon o podpore regionálneho rozvoja podľa ktorého majú mať obce schválený program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktorý by mal byť v súlade s rozvojovým dokumentom vyššej hierarchickej úrovne.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Porostov na obdobie 2023-2030 je strategický strednodobý dokument určujúci víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Dokument predstavuje základné východisko pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce. PRO je dokument živý, otvorený, reagujúci na zmeny. Cieľom PRO je hlavne načrtnúť smer, ktorý vytvorí vhodné podmienky pre riešenie problémov, vyskytujúcich sa v obci. Zámerom tvorby PRO je vytvoriť programový dokument pre podporu rozvoja obce aktivizáciou a koordináciou všetkých ekonomických, kultúrnych a spoločenských subjektov tak, aby bol maximálne využitý potenciál územia na dosiahnutie ekonomickej, kultúrnej a spoločenskej prosperity pri akceptovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja.

Spracovaný dokument prezentuje súčasný stav i perspektívy rozvoja územia obce, ktorá sa snaží zlepšiť životné podmienky svojich občanov a uspokojiť potreby návštevníkov. PRO zohľadňuje väzby medzi rozvojovými zámermi obce a samosprávneho kraja, ktorého je obec súčasťou. Prepojenosť týchto väzieb je predpokladom efektívnej alokácie finančných prostriedkov, ktorú jednotliví žiadatelia musia preukázať pri predkladaní svojich žiadostí o podporu financovania ich aktivít zo zdrojov EÚ, resp. štátnych zdrojov.

Zoznam použitej literatúry

Expertná štúdia a stratégia pre rozvoj kreatívnej ekonomiky Košického kraja
Integrovaný regionálny operačný program „IROP“ - programový dokument SR pre programové obdobie 2021 – 2027
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR
Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja KSK
Program obnovy krajiny Košického kraja
Program rozvoja vidieka 2021 - 2022
Regionálna integrovaná územná stratégia Košického kraja
Regionálna inovačná stratégia Košického kraja
Stratégia CLLD
Stratégia na zmiernenie sociálnej exklúzie v Košickom kraji
Stratégia rozvoja vidieka KSK
Stratégia trvalej udržateľnosti financovania opráv a údržby ciest II. a III. triedy v Košickom kraji
Štatistika Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny
https://www.upsvr.gov.sk/statistiky.html?page_id=1247
Územný plán KSK
Verejné investície na východnom Slovensku (OECD)